

ბუნჯი ერევნებისა

995/2
2003

1.9

9-12
2003

გეორგიის
ქვეყნის
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

საქართველო
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

მოვიკლათ
წარსულ
დროებზედ
ღარდღი...

ჩვენ უნდა
ვსდიოთ
ახლას სხვა
ვარსკვლავს,
ჩვენ უნდა
ჩვენი ვშვათ
მყოფადღი,

ჩვენ უნდა
მივსწეთ
მომავალი
ხალხს...

ილია

შინაარსი

პროზა

გ. გოგოლაშვილი, როგორ ხატავდათ ქართველები... 2

პარტიული პოეზია

ნ. სხირტლაძე, რას ურჩევდით იმ დროს და რას სთავაზობდით დღეს მოსწრებს... 4
 ნ. სხირტლაძე, იქნებ ამჯერად მინც შენმნინოს... 6

ჩვენი საკლა

გ. გოგოლაშვილი, სკოლა - ჩვენი ხატავდა... 9
 რ. ლიპარტიელიანი, „სწრაფი კითხვის სწავლება 4-5 წლიან ბავშვთათვის“... 11
 გ. თამარაშვილი, ერთი წიგნი და მრავალი კითხვა... 13

უკვდავება ღვაწლისა

ლ. იორდანიშვილი, წარსულის ფურცლები... 14

მალეობა

მეგობრობის და თანადგომის კიდევ ერთი მაგალითი... 21

ბ. ჯორჯანაძე - 60

ლ. შალვაშვილი, დაღლილი შინს სვედა დაგვიტოვა... 22

თვალსაზრისი

ბ. ჭინჭარაული, კიდევ ერთი ნაგებობა სტრუქტურული... 23
 ვიფიქროვებ, ბერძენული ფილოსოფია და დასავლური... 24
 მ. შუქუდიანი, ძველი ბერძენული და რომაული... 29

რამაზი

თ. ხუციშვილი, მითხარი, რა გქვია შენ და გატყვი... 31
 „კაეკახიური ენობრივი პრობლემები“... 35

სამედიკო კონგრესი

საერთაშორისო კონგრესი კაეკახის სოციალისტური ხატულების შესახებ... 36

ჩვენი ახალი პარტია

კითხვა იყო ხწორი თუ პასუხი, ანუ დამნაშავე... 38
 ზმნისწინა... 38
 ხატულების ბიოგრაფია... 39

სიგა პარტია

სიგა პარტია... 41

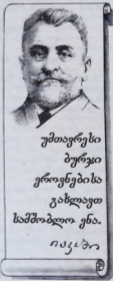
ახალი ნომერი 9-12, 16-19, 21, 22, 33, 38, 40

ბურჯი ეროვნებისა

BURJI EROVNEBISA

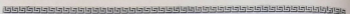
№9-12 (72)

2003

შინაარსი
ბურჯი
ეროვნებისა
გახლავთ
სამშობლო ენა.
იყავით

გამოცემის
თავი პარტია

საქართველოს ხსენება, ქართველის გახსენება ძალიან განსმრდებდა სიღმისე წინასაარსებო პერიოდში. ადრე იყო მოწოდება - „მოყვარათ საქართველოს“, ამჟამად ხანდა - „აღუბთა გაბრწყინებუბა“ სუბრობდუნს და სუბრობუნს საქართველოს კადარსენასუ. აღორძინებასუ ძღუერ საქართველოსუ.

რას ნიშნავს „მოვლა“, „გაბრწყინება“, „კადარსენა“, „აღორძინება“, „აძღუერება“? ვის რა მანათია „მოვლის“, „გაბრწყინების“, „კადარსენის“, „აღორძინების“, „აძღუერების“ პირობა?

„შენი თვერი აღსუგეს ძღუერი, და დაღუეს ვრაფ სიყა ვრთა შორის“

ცხადია, ეს იყო თქმება ქველა კუშმარტი მასკლიშვილისხა. შავრამ კრთოდ აღბუღიანი მხოლოდ ამ სიფადი ვრასენით არ თქარდუება.

ამ პირობებზე; სუბრობაბს, რაც მის თქმებას რეაღერ სახეს მისცემს, ანუ, სხეფეაროდ რომ ვთქვათ, რა მანათია თუკოდებულად პოეტი, რომ მისი თქვრის აღდგეს ძღუერი და დაღუეს ვრაფ სიყა ვრთა შორის?

ვრ, თბუღლიანი ვქვს ძირითად კომპოზიცის ასაკუღებებს: „[შვიდი] სიყვარობი (სარწმუნოება), ესთ მდობრითი (ენა), სწავლასი შუქითი განათებული (განათლება).

სწავლადეობა (ზნეობა), ძღუეს დაღუითი (ძაღმოსიღება).

სამშობლოს მარის სიყვარულითი (პატრიოტული სულისკვეთება).

სწარედ ვრთაბს, ამ კომპონენტთა - სარწმუნოება, ენა, განათლება, ზნეობა, ძაღმოსიღება, პატრიოტული სულისკვეთება - მოგვეცემა ძღუერ საქართველოს.

ამ საქართველოს, რომელსაც შეუძლია, შვის რუხსა-ფელი, ძაღუეს აღდგენა, აღორძინება ქვეყნისა, ანუ ესმის პოეტი.

სხეფეაროდ დაღუთ მანათი არ მოვცეკვა ვრთაერთი პირობის დარდუეე; კი ამ მხარის დაღუამარებას.

დღეს თქვრბუნს ასე? ამ პირობათაყვას, რომელი მანათიან თუკოდებულად ქვეყნის აღდგენასთვის, კადარსენისხოთის?

სარწმუნოებაზე სუბრობი წინასაარსებო პერიოდში, არ თიღუება მამკებთან თყვზ, თხოთუდ ვრთბა განსიკდლისის ვარბა, ამის თბთბსუ ვერადღებბს არაბის ამხეფდებს, აღორძინებუ, რომ ამ სამ დღეობრედ სურვას? შორის სარწმუნოებაზე, მქიბდა იღიბას, ცდებოდა ვითაშ? რწმუნის განმკეკეება, სარწმუნობის გახდებუბა აღარაა ვრთოერთი ვრთოერბს პირობა ქვეყნის უკეთესი მამიღდისა? არ ვქვბის ამის დაღუაქება!

მოკალი პროკლამა

როგორ საქართველოს გვაპირდებიან?

სუერს ქველად- შავრამ ვერც- ადრე და ვერც ახუკრად ეს ვერ ვთვარდუე- ვერც არსეფების შესვლით პერიოდში, სუვწლი წინასაარსებო დამორბების არსს.

წინასაარსებო დროსხეგები და მოწოდებები უნდათ თბმდის კრთოდრეკულად სიადღერბუღობებს დაეშეყავას.

მე ვრთბი თბერებო მუქეს ქართველი ვრთის სხეფადისხეი გახდუეარო, განათლების დაზრკის მუშაო, უსიღუესი სეოლის პუადიკო და ცხოდა, უბრედუესად, ამ სუერის პერსპექციები მანაკრეფებს.

მისხოეს, პრეხადეცობის ვრთოერთი კანდიდატი პროფესორ-მასწავლებლებს ამუშებას გვაპირდებოდა და ეს სხეეს ხსიხეფდოდ არ ძეფუბდა, და, მართლაც ხსიხეფდოდ იყო ამ კანდიდატის საქმე და სეხეი; და, მანაც რას ვედი არსეფებისხოვან, უფრო სწრაფად, რას მინდა ქველადე რაღერ მუქისის კადარსენა, აღორძინება, სიადღერე.

მოკესხეგებთ, სუქობი თქერი ამქნდით XIX სუკუნეში სუეს წინასარბს, თიფინს, რა იყო საქართველო, ვის იყო ქართველი და რა ვთვარსებდა ქვეყნისა და ვრთ.

ვრთოდ თბზღლიანის წასარეუ ვერსხეხთი; განსიხოთ, ადბათ, დეკში „თბმარის სახე ბეოანის ვღუესახის“.

რა იყო თქმება, მანათი პოეტის?

ქართული ენა რომ წინასაარსებო მისე ვლ

ბის საცანი ვიფიქროვს, რაცაშედეგად არ მისახვს, არ თვლიან საკითრად ამსუ ფიქრს. არადა, იაკობს თუ დავუყურებთ, აქსიატრესი ბურჯი ეროვნებისა ვახლავთ სამშობლო ენა. თუ ეროვნულ ხასელაშორის ვამშენებთ, ეროვნება ენის რიტმით ვფორმირებთ? მონარობა ახეთ ენა, მაშელა, სარქმინობა? (თხე, თვითმ ხსევეკარად დაადლეკ). მკერამ ეროვნული ენის აღორძინების კონკრეტულ პროგრამას მე არ ვიციბო... არადა, ენა წახდების ვახზა. „რა ენა წახდეს, ერთი დავუქნო“ - არ არის მხოლოდ დამიზნა პოეტური ფრაზა. ეს კემსორიცხია და დემტობა არ ქნას, ეს კემსორიცხა წყნის თაფზე აცხადდეს. ვუქრობთ ამსუ? არ არის ეთიმო საკითრ ზრუნვა ქართულ ენასუ? არც ამის დავაწეება ვეების.

***

განათლების პრობლემის მხოლოდ პედაგოგიკა გაუქმული ხელფასები შესახებ შემოხედავს მონათლებლად პრადამინტარებს და მათდებთან, გაყინულ ხელფასებს დაიბრუნებთ და შეიძლება მოვიხილოთ კიდევო...

განათლების დონე წყნში კატასტროფულად დაეცა. ხასწავლო პროცესი დამიზნა ხასწავლია (განსაკუთრებით შავი კლასებში). მიდის უწავნური თათობა ენს ფიქრობს ამსუ?

არ მისხენდება პოლიტიკოსთ, რომელეც წყნს ხვალის ამ საკითრობო პრობლემებს შეხებოფეს და მისხედ დიგნოსის მიხე გამოსწორება. არადა, აღორძინდება და ვადარდება უამისოდ ქვეყანა? მიმსება! მიმსება კო არა, ხამშელად არაფერი ვშეულება ქვეყანას, თუ განათლებასა და მეტეორების სეროსხელად არ შეიხედვო...

არც ამის დავაწეება ვეების.

***

ზნეობრივად დაეკუმულ ხასოვალუბას ქვეყანა ჯერ არ აქმნენობა და ვერც აამშებს ენს ფიქრობს ზნეობრივ ხასოვალუბასუ? ენს ფიქრობს ხასოვალუბის ზნეობრივ გაყანახლახლახუ? პირიქით! წინასაარწვერო დეპატეტი და გამოსხვლები ხმობად სწორედ უსწეობის ქდაეება!

ერთი კონკრეტული მთავალითი ერთ-ერთი ძალიანა ხამისიტროს მთავლისხისხის (მინისტრის მთავალიდემ) ხაჯარად, თფიკალიურად დახლო ბრადი კორუქციანს ფინანსთა მინისტრის მთავალიდეს და მისი დაქვერა მთავალიდეს (ცოცა ხნის შემდეგ მინისტრის თრთვე მთავალიდეს (ბრადამდებელი) და ბრადამდებელი)

მრეხივინების ეკრდით დიდვა და ერთი ხელეკედან იყრანს ქვესს. რა სქემა ამას? ვლადიმერ უსნეობა... ხასოვალუბისათვის თეადმს ხაჯარის შვერა...

ვევლა წყნეკანს უამბოვო მთავალითის მოქეხა შეუქვლა ზნეობრივ და მონათლებლო სარმების შეუქვლადეფიქროფისა. არადა, აღდექნა და აღორძინება ქვეყნისა ხასოვალუბის ზნეობრივ გაყანახლახლახის გარეშე არ მოხდებო... ფიქრობს ენისუ ამსუ?

არც ამის დავაწეება ვეების.

***

„ქდევის დიდება“, ძალიანხილვა ქვეყნისა უსწორედესი საეკტრადი ენდა იფის თთოვეული წყნეკანისა, დაეკუმული, დაქვემდებებული, დამარწვრებული ქვეყანა, ხასოვალუბა ამ საკითროვლის ვერ აღეკვლავნის, პოეტი რომ თყენებობდა...

რა ეკოდება ქვეყნის გაღვივებისათვის, გაერთიანებისათვის? ეკველადეფორად დრმადება დაპროსტიტუტება, კორფორსტაცია, მტრობა და შეუღლო... არადა, ხაქვე საკითრო ერთიანობისათვის, „ქდევის დიდების“ მოპოებისათვის...

არც ამის დავაწეება ვეების.

***

„სამშობლო მიწის სიყვარული“ დამის ხდელეკანელის თეკვლა დარწესს, ერთი მკერდეს ხევის ბრადეს დაღატო, მკერდ - მესამესს, ეს ბრადდება რომ არ წაეყენებინოთ, თითქოს, არცაა ენსუ ახეთო... ამ ბრადდებათაიგან ნახე ვართუ რომ პართალი იფის, დადეკვლა ქვეყანა და ენა...

არადა, დადეკვების პირას კო მხელო...

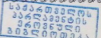
ქვეყნის სიყვარულის, პატრიოტული სულისკვეთების აღორძინების გარეშე ვერ აღდეება და აღორძინდება ქვეყანის ვუქრობთ ამსუ? არადა, არც ამის დავაწეება ვეების.

***

რაც ვოქო, ვერ არის თბკითმისტერი ხედე მოსივლისო... დედეხიდეკვა წინასაარწვერო სიტუაციამ მოკარანს ეს ფიქრობო... არწყენებამდე არც თხე ცოცა მტრობა, თქნეს თფიქროს ახარწევებსა; და ამინწეველებსა; ამსუ.

„თბილისი“,
17-18 თქტომბერი, 2003.

93036

ნავნე ჯავახიშვილი უნივერსიტეტის დიდ ავტორიაში ადამიანის სხეულის ნაწილების სახელწოდებათა წარმომავლობას ეხებოდა. სიტყვებს რომელია წარმოთქმაც იმდენადვე უბრალოდ ითვლება წესურ საზოგადოებაში. მხოლოდ დათვაზე დაწერდა ხოლმე და მდევვე წაშლიდა. ეს ეპიკური უნივერსიტეტის მსოფლიაში პროფესორმა, ბატონმა გიორგი წინახიშვილმა გაიხსენა. გაზეთ ამბისთან რედაქციას გამართულ ამ უკრებზე რომლის შესახებაც ქვემოთ უნდა მოვითხროთ.

მერამ ვერ ერთ სახელზე რომელიც გაზეთ ამბისთან უნდა დაიკადრდეს გამართულ შეკრებას იმის გარდა, რომ ძველზე მტკიცეულ თანაც შესაწყოებულ საკითხზე იყო მსჯელობა. იმედროულად დაფუძნების მისიაც პქინდა დაკარბებულე ამიერიდან. გაზეთ ამბისთან ორ კვირასში ვრთხელ გამართება პუბლიცისტობაში. სადაც სადისკუსიოდ გამოიტანე ქვედაზე მტკიცეულ პრობლემებს ვრთხელ სულის საეროდ, ყოველივე ქართლის რომ უკრებოდა. დისკუსიებს, მომავალში უფრო მისამტავერა იქნება და რაც მოივარია უკომპრომიზო. ამის შესახებ ისაუბრა გაზეთ ამბისთან სარედაქციო კულევითა და შედეგობარში იმისზე ტუმპერობის აგრეთვე იმდენის იგანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძველი ქართული ერის კათედრის გამტეცე პროფესორმა გიორგი გოგოლაშვილმა, რომელიც, იმედროულად, ბესარიან ვერებების საზოგადოებასაც ხელმძღვანელობს. თანაც მებედ საკბო ვერნაღის პირველი ვრთხებისას გამომცემელი და მოივარია რედაქციოა. სწორედ, აღნიშნული საზოგადოება აფერებს, გაზეთ ამბისთან ერთად, არასამთავრობო ორგანიზაციას - ქართულის ქიმიკა.

სხვა? ვერკვირობით ვერკვირის ვრტევირა, რადეგანაც წინასწარ საუბარი უბრესულია და როგორც ნაქიქამნ ახაქიქმნ შექმნ გამობანიანოს, იმის თქმს ეს თავისუფლად შეტყობა, რომ დაფუძნებული არასამთავრობო ორგანიზაცია, საბესიეროდ, ამ იშვით გამონაკლისთან რაცხეს მტკიცეუნება, უცხოური გრანტის მოპოების მისნით რომ არ შექმნიდა, თუქტა, საუბედროოდ, ამკვირა მისმართულების ორ-

განხილვისათვის რომ უცხოურა დახმარება რეგნობა, პირდავდ არც მსმქნია.

გამათანავი
გამათანავი

...

«კვლელები სხეულმა კვლელები ცხოვრებაში» - ასე ჰქვია ინტელისურდთან ნათარემ წინეს, რომელიც, ხვეტი სკოლებისათვის დამხმარე სახელმძღვანელოდ პქონათ გამოხრული და როგორც ვარტკანზე გამოიტანია წარწერა იქცევა იგი - უკვლელები წინესა ქველა მისრდელითავეარ, სწორედ ეს - უკვლელები წინეს იყო გამოიტანელი სადისკუსიოდ ამბისთან.

რას ერიდებოდა ივანე ჯავახიშვილი და რას სთავაზობენ დღეს მოზარდს

...

მოკლით ვერ პროექტორ გიორგი წინახიშვილის მოუქმნით, დაწვრდებით რომ ისაუბრა ამ წინეს რაობაზე და არა მარტო მისზე აღდეს ქართულმა სკოლამ ორიენტრათ შეყვედა იფქება ისიც, რომ დღეს ქართულმა სკოლამ არ იყოს მოზარდებს რომელ კლასში რა სახელმძღვანელოებით უნდა ვესწავლით, რადგანაც უამრავი ტრედა-ტრედა, მხარისითა და სულისკვეთებით ურთიერთგამომწიხებო სახელმძღვანელო განწდა ამის ბევერ და მის შორის მეც ველოდადისაციას უკავებოდა და მის მომწიროთ რაცხემ არ ვერ კლასისმეტი, რადგანაც ეს პრობლემა მხოლოდ დღეს სახელმწიფოების ინტევესების პოლიტიკაა. პქარა ვრისივის ეს ველოდად-ისაცა უსარმსარი ხვექმა, რომელიც ისე ვედაუვლის ვედათედავის, თათქის აქტე არაფერა ხესტედა ამ პრობლემის იფარებებში უნდა ვანებისილი ხსენებელი წინეს გამოცმეტ ეს არ ვახდავო შემთხვევითა და ისიც, რომ სამხისტრო ორწებებს თათქის, ამ წინესთან არაფერა აკვეშარებს ბევერ რამზე მეტეველებს.

სქეს შედეგისელები საშველი სკოლაში სწავლობენ ბევი ამბობს, რომ წინესში არისებელი იღვეტრაციებით ქვერთქსზე ვედავეტი მის თანაკლავდ

ეკლესიის გამოცდებულ უფროებს, თურმე ხელაღან ხელში გადადის. ვრცელდება და ხშირად თანაკლასელი ეგონების ჩანაბნელ აკურებენ როგორი წინა? აქ ქაღალტურები პრინციპად და მათი თანდასწრებით, წინააღმდეგობის ვერ მოუყვან უფრო მეტად მხოლოდ მისაჯარები რომ ეისხდები. ვერც მათს მოყვანდა ეს არის აბი-დუბურად ბინებია წინა, რომლის მათს მისარად თათბის გარეგნა 12-14 წლის ექსპლექტის მოყვითობა, როგორ ამჯარებენ მათი თანაკლასელები სქესობრივ კეთხრის დრამის მუშაობისას თუ დაბადების დღეზე-ეს ყველაფერი წინაში გაშისე-ლებულია

მინდა ვკითხო ქაღალტის მინისტრის მადიდებელს, რომელიც ამას წინა ტელევიზიით გამოვიდა. ვკითხო მთარგმნელს, პედაგოგს, ამ ადგილებს, მე რომ ვკითხულობ ხსენებდა, თავად თუ წაიკითხავენ ამ წინს, ემპირიულ შეტყობვლად გამოცემულად ეთქვი და ამ საერთო პროცესებს ექსპერტებ რაც დღეს საქართველოში და მის გარეუ ხდება ადარ დაუკრძენ აკონს ივთას ვადაკტორის დანძეკას მერე თამარ შეყის გადასკრძენს ახლა - რუსთაველი, თანაც ამას აკეთებენ აღმასწავლებლებს, რომლებსაც ვერ იტყვი რომ არ იციან რასა თქმან.

...

დასკუნა დიდხანს გაგრძელდა, მკაცრად ისაუბრეს მწერალს თამარ ხახუაძეს, ენის სახელმწიფო პედაგოგის სახმაროველის უფროსმა, ფილოლოგიის მეტოქეობითა დოქტორმა კახა გაბუნამ და სხვებმაც ბატონს ვაიროც ვიცილაშვილს მინიშნა იმასე რომ ქართულ სინამდვილეში ძალიან ხშირია და, თათქის შეუქცევადი სახე მოდო იმის რომ ამგვარ საკითხებთან სასოგადოებრივი აზრის მძლავრ აფეთქებას საშუაში ჩაცხრომა მოკვება ხოლმე

სამგაღიოვად თურქული უნივერსიტეტის გახსნისთან დაკავშირებით სასოგადოებაში წარმოშობული პროცესები გაიხსენა და ისიც, რომ ამჟამად არა სახსონაში და არა თურქული უნივერსიტეტის სახელწოდებით, დიდობში გახსნიდა შიგნ ზღვის

უნივერსიტეტი, რაც იყოველ თურქული უნივერსიტეტისათვის

პროექტისათვის რამის ქარდავს რომელიც რამდენიმე ხნის წინათ ამერიკაში იმყოფებოდა აღნიშნა, რომ ამ წინის შესახებ იქაც მკვეთრად უარყოფითი აზრია მსხვე დახმდა, რომ აღნიშნული ქვეყნის ვერც ერთ ტელევიზორზე ვერ იხილავ ისეთ გარჯვლად დაბალი მსატერული დატრებულების ტელევიზორების, ხეტი ტელევიზორიანად განსწავლული რომ მოედინება დათს, ამერიკელებს სათუთად უფრო-ხილდებთან სასოგადოების და განსაკუთრებით მისარდების, - დახმდა მან

ხეობის საკითხი უბრეველესი საკითხია - ეს წინა უნდა დიფინის და, ამისთან უნდა შექმნიან სათანადო სასოგადოებრივი აზრი, რომ შიგნით ადარ განსწავლვის ამ მასწავლებლებთან ბროლიან ვდობად-დური, სისტემატური სახითი უნდა მადლოს თორმე კალკულად გამოსულებს შედგე არ ეჭება - ასეთია პროექტის ნიღარ ტამბის მისახრება

...

პრეკონფერენციის ერთ-ერთმა მონაწილემ ის შესთხოვეთ გაიხსენა, როცა რამის ვდენსამ -დეკამპრონის- ავტორი კანდიან ეკლესიიდან მოკვეთა, -დეკამპრონი- ამ წინისან შედარებით ბავშვის უწინარი ტოქტითა - დახმდა მანვე

შე, თუ იციოდე წლის წინანდელ ერთ ამბავს გაუთხსენებ გეხსენებთა, როგორი ამბავი ატედა, როცა -დეკამპრონის ხიხინების- მიხედვით ამხვე სახელწოდების ტელევიზორში გადაიდეს, მათს რა თქმა უნდა, განსაკუთრებით პედაგოგები აქტიურობდნენ და დამის დეკარს ატევის რეჟისორიცა და მსახიობებიც, ამ ერთადერთი ინტერვიუ სცენის გამო.

მაგვარს პედაგოგების დუბლი ამგვარი წინის მასწავლ მსატერებს, როგორ წარმოუდგენიათ მათ იმასე ბეგრად უარესი სატყვეების მოსწავლეებისათვის ვადაცქმა რასაც დღეს იფანე ვადებისშეული, თურმე დაუბანე დაწრდა ხოლმე, შერე თუთორმე წამლდა და არ წარმოიქმნა.

ნახარ სხიობლამ

როგორ შევქმნათ სულიერად განვითარებული ადამიანები? როგორ შევქმნათ ადამიანები, რომლებიც ვიცნობთ და ვწაყვებით? როგორ შევქმნათ ადამიანები, რომლებიც უნდა დაგვიხადონ, რათა ვიქნათ მათთვის და დაგვიხადონ?

იქნებ ამჯერად მაინც შეისმინონ

წინასწარმოდგენილი იმედობა და მოქალაქის ამის ხმად შექმნა, რომელსაც მავალითად მოატანს ის რომ ერთ-ერთი ცნობილი უსაღიბესი სასწავლებლის უკონკრეტული ფაქტობრივად იფრინავს საერთოდ არ არის შეტანილი სასწავლო პროგრამაში ქართულ ენა!

შეძის თაობა, რომელიც გამართულად ვერ შეუძლებს და მართლმადიდებლის ელემენტარულ ნორმებსაც ვერ უფლობს - ამის ამოწმებ პარამეტრებს და პედაგოგებს, ხოლო რაც შეეხება იმთა მოსწავლეთს ნათქვამი რომ შექმნილია ისინი ადასტურებენ რომ თაობა საქმიანად გაუცხოებულა წინააღმდეგადად შესაბამისად, არ იყის მსობილიურა ქართულა

განტვირთვები ურევრობის ხარისხი?

პროფესორ ვაორონ ვოკალაშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის არამეცნიერულად მებრძო პრესტიჟულ ფაკულტეტზე როგორცაა სამედიცინო და გეონომიურია, 122 სტუდენტისათვის დაურევრობის კითხვარები

შეკითხვაზე - მე-10-მე-11 კლასებში სწავლობდნენ თუ არა ქართულ ენას და რომელი სახელმძღვანელოთა სტუდენტებს ასეთი პასუხი გაუცხადა 17-ს დამაბოირობებელ კლასებში საერთოდ, არ უფლია სკოლაში 44-ს არ ამხოვდა, სწავლობდა თუ არა (1-3 წლის წინათ) ქართულ ენას სახელმძღვანელოს ატვირთ დაასახელა მხოლოდ კომპი კითხვას სრულყოფილად კონსერვაციის სტუდენტებს უპასუხა

შეკითხვაზე თუ რამდენი საცდურად გაიარა ქართულმა დამწერლობამ მხოლოდ 49 სტუდენტმა გაიცა სწორი პასუხი სამედიცინო ვერც კომპი ვერ დაასახელა ქართული ენის დადასტურებში სრულყოფილად!

ახლა სხვაგვარი შეზღუდვების შესახებ 50-სატყუარი მარტო ტექსტები რომელიც განტებ იყო შეუცდომები დაშეკრულია გასასწავლოდ დაეწოდებოდა როგორც საბირველო ასე უფროსი განყოფილების სტუდენტებს ამ უკანასკნელზე სადაც ქართულ ენას და დღევანდურაში გაიყვია არ ბარდები მართლაც საუბადლო შედეგი აღმოჩენილია საშუალოდ - 18 შეცდომა ხოლო სოფორიას შეცდომითა რიცხვი თურმე დამის ურედებდა ტექსტში არსებულ სიტყვათა რაოდენობა!

ამ მართლაცდა, საუბადლო კითხვების შესახებ, სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორმა ვაორონ

შეკრებზე მოველოდა მტკიურ ხნათ ცოცხალი ვახსიყვებულა, მებრძო საინტერესო მიმართებულა წარმართა, ესაწავლებს რომ ასეთი დავებოთა მოუკვნიებოთა როგორ მოველოებენ და მტკივლებს ხოლმე ტელეკრანისად სოფორიანთა, წინათ ტყუვი რომ მოუკითხებთა და ცოდნაც პროფესორმა ვაორონ ვახსიყვებულს აღნიშნა, რომ მას ასეთი დროზე სკოლაში დადასტურებულ დოკუმენტაციაში აღწერილნი და ფორმალურად, ხოლო ბუნდ რეალურად მრაველ სკოლებში რეკორდაც და ფორმალური დოკუმენტაცია აუცილებელი საგნები იყო თქვია, რაც რეკორდაში მოდიფიკაცია მე-12 საუკუნეში ცვლით აკადემიაში საგნით სამონათვლიაში, თურმე მას სამის რეკორდაც იყო თანამართლებლობით ერთი აზრის მომდევნობით (სხვადასხვა აზრთა კითხის და სადედსასწავლო სიტუაცია გამოსვლის ხედებებში - ეს ბატონმა ვაორონ ვოკალაშვილმა გაისინა

დადევანდელი მცოდნეობის შემსუფთვებებს ცვლით აკადემიის განხილვებამ მხოლოდ სვედის სამხელე უსმობდა მოვევარიას რადგანაც მთავარი თუ არის ერთი დღეს როგორი ვალეაჩინობით ქართული სკოლა, მშობილიური ენა და რა მეთოდებით უნდა მოეპოვებინათ თაობა წინასაგებ - ეს იყო შეკრებილია მოველოდის მთავარი საგანი ვაორონ ვოკალაშვილად ამ გამოკითხვის შედეგებში, სუქია რომ ელდასარაც სტობისმური აღმაწინა უნდა შეამუშავოს და დააუქმოს მათ უფრო რომ არსებობს მისზე მეტი სურათიც აქვდა გამოხატვარე მდინდს მკვირვებებს და მოუხდებლად მამონათა, ამ ბოლო დროს სახელმძღვანელოს ერთი საწავლებლის

აქტიურობა კორუფციის აღმოფხვრის მიზნით. მისაღები გამოცდების საერთოდ გაუქმებას რომ მოითხოვს ეს ბატონო კორუფცია უნდა მისაბის, მაგრამ არა ამ მეთოდით. რადგან მისაღები გამოცდების გაუქმება ნიშნავს რომ მოხვად სტუდენტებს ის მინიმალური ცოდნაც აღარ უნებიათ. ახლანდელდებს რომ აქეთ ანუ ახლა იმ საცემებს მარცხს სწავლობენ რომელთაც მისაღები გამოცდებზე აბარებენ უუცოდის მისცენ ეს ის არის, რომ საშუალო სკოლებში გამოსასწავები გამოცდები მხოლოდ ფორმალურად ტარდება ადგილი წარმოსადგენია როგორი უთარებია უსაშედეგოდ მისაღებულად დამის სკოლებში. სადაც

გრანტიცა. ანუ დელეგატურული ენობრივი წესები ხოლო უფრო რაღაც საქონები წერაუბან. მქმნა უცხო გადაიფხვანთი მადლი კლასებსმა ქართული დელეგატურის კურსის პარალელურად ეს წინადადება ითხოვს ყველას მომწინის განააღების სამხმსტროში გვეყინისმებან კიდევ. მაგრამ არც სტანდარტს ცდის ვინმე არც პროგრამას

1998 წლის 11 ანგარის გამართულ რეკტორთა საბჭოს სხდომისზე დაესვი საქონია რომ ყვედგან უნდა ისწავლებოდეს და ბარდებოდეს ქართული ენა და დელეგატურა ენობრივი უმადლესი სასწავლებლის რეკტორმა ამის სადასოზოდ განაცხადა რომ ვერ შეძლებდეს ქართულში გამოცდას ამტობი რომ კონტინენტო აღარ ყოვლებს

რაც შეეხება რეკტორთა საბჭოს თავმჯდომარეს, ბატონ რომ მტრეველს მან პრესა ქართული ენა და დელეგატურა უნდა იცოდეს ყველამ ისევე როგორც საქართველოს ისტორია არ იცის ქართული? არ უნდა შეეძლოს უმადლეს სასწავლებელში რაგანდ მკარე კონკურსიცი იყოს ყოვედგვარი სადასინაბრო ახრის მტყველება ამსურდათ

ვიორე ვიბახიშედეც თავდაპირველად უნდა აღდგეს სწავლების პროცესი რადგან იყო ფაქტობრივად ჩამოშლილი ხოლო დანერულის რევიორმს ვერ არავის სძენია

უნდა შეიქმნას სახელმწიფო სტანდარტები ანუ დადგინდეს რას მოითხოვს ქვეყანა თავისი მოხვადი სპეციალისტიგან რის საფუძველზეც შემუშავდება პროგრამა რთაც განისახდერება რომელ ეტაპზე რა უნდა ვასწავლით ყველა ეტაპი ეს აუცილებლად გამოცდას უნდა მოქმედებდეს სწორედ ამ პროგრამის მიხედვით უნდა შეიქმნას სახელმძღვანელო და სწავლების მეთოდოლოგია რომელიც დღეს მე-19 საუკუნის დონეზეა

ოსებ ქუმურაიძე ვუსმენდი და ვფიქრობდი - რა საინტერესოდ მოკვლიბენ ბატონები ვიორე ვიოვლანშევილი და ვიორე ვიბახიშევილი მათი პრეტენზიებიც და სურვილებიც ამოლუტურად საფუძვლიანი და გასათვალისწინებელია სასწავლოდ დარწმუნებული ვარ განააღების სამხმსტროს

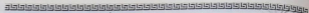

თანაკლასეულისა და პედაგოგის გეარსაც ვერ დაეცინახებლებენ. რადგანაც გაეცეიბებზე საერთოდ არ დადიან

შე უწინარეხად ქართულის სწავლების სახელმწიფო ენის დედაენის ბედი მისდამი ამტვარი დამოკიდებულება მადიდებებს ამაივე წარმოადგენს ანუ როგორი დამოკიდებულება სხვა საცემების მამართ. მინდა შექმნათ განააღების სამხმსტროს რომ სტეგომართა ნამდვილად საგანგაშოა და სასწრაფოდ საგანგებო ღონისძიებები უნდა დაისახოს რათა სკოლებში გადაჩქეს უწინარეხად ქართული ენა ეს შეეხება სტანდარტებს პროგრამებს სახელმძღვანელოებს ამ მხრე განააღების სამხმსტროში სრული უაბეზობლია

იყო ერთი ასეთი საინტერესო წინადადება მესუაუ-მწერე კლასებში კოტაიი გაემარტეიით ქართული ენის სწავლება ვასწავლით სახალისო

პარტიული პრესა

მესვეურები არც კი დანტერესდებიან, რომ შეხედნენ ამ პიროვნებებს, მოისმინონ და გათავადისწინონ მათი აზრი, ასეუბნენ ხომ საბუღალტროდ, სხვებაც გვეყინან. მადრი ამკობის მათ ვინმეს, როგორ განიხილავს? მართლაც და, საკანგაშო მდგომარეობა? ცივილიზებულ ქვეყნებში, ასეთი წინადადებებისათვის, ყუფის უხვდნენ. ესენი ხომ სრულად უანგაროდ სიაცხოზენ თავანთი ფიქრისა და დეკლარაციის, მრავალწლიანი გამოცდილების ნაყოფს, ღრის ანალიზის შედეგად მიღებულ დასკვნებს. სამწუხაროდ, არა თუ გათავადისწინების, მოსმენის სურვილაც არ არსებობს!

დასკვნის მონაცემები შეიშუშავეს ორი მინარეა, რომელთა ტექსტებს აქვე ვთავაზობთ იქნებ, ამჯერად მანაც შეისმინონ.

საპარტიულო განათქავების საშინისტროს

საკითხის შესწავლამ და განხილვამ აჩვენა, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სახელმწიფო ენის - ქართული ენის სწავლების მდგომარეობა საგადადლოა. ვითარება განსაკუთრებით მიხედა მადიდ კლასებში. აქ თითქმის უგულვებელყოფილია საგანი ქართული ენა.

განსაკუთრებულ ყურადღებასა და მზორუნველობას საჭიროებს ქართულ ენაში სახელმწიფო სტანდარტები, სასწავლო პროგრამები, სახელმძღვანელოები და მეთოდიკური უზრუნველყოფა. ამ თვალსაზრისით, არსებული ვითარება, კრიტიკას ვერ უძლებს.

ფიქრობთ, საკითხი საკანგებო მსჯელობის საგანად უნდა იქცეს საჭიროა ქვედითი დონისხებებანი საჭიროელოს სახელმწიფო ენის - ქართული ენის - სწავლების ნორმადორ კლასობში ჩასაყენებლად. ამ თვალსაზრისით, უწმად დაკარგული ყოფილი დიდ დედაქნის წინაშე მდგარ პრობლემებს კიდევ უფრო დაამძიმებს, ვითარების გამოსწორებას კი აძრწილველები დასჭირდება.

საპარტიულო განათქავების საშინისტროს

ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის წინაშე, მრავალი პრობლემაა ერთ-ერთი მთავარი ქართული ენის სწავლების საკითხია. ამ მხრად, საგადადლო მდგომარეობაა ზოგადსაგანმანათლებლო

სკოლებში; ვითარება დღითიდღე უარესდება. აშკარაა, ქართული ენის უცოდინარობა ფართო მასშტაბებს იღებს ჩვენ ვითარებებში, რეგენ მადრი, 1998 წლის 16 თანგარს რეკტორთა საბჭოს სხდომაზე გამოთქმულ აზრს „სკოლაზე გადაბრალდება, იქ ვერ ასწავლებს კარგადო, საქმეს არ უშეველის; საქმე ჩვენ უნდა გამოვასწოროთ“ (სურვილი ვრონებთან, 2004, გვ. 5).

ბატონო როინ, ვითარებით თქვენს პრინციპულ მოსაზრებასაც, იმევე სხვიომაზე გამოთქმულ: არ შეიძლება უმადღეს სასწავლებლებში წერ-კითხვის უცოდინარი ხალხი მივიდით, ამას უნდა შევედოო. ასეთი „საქვადისტებო“ საჭიროელოს არ სჭირდება. ყოფილგაბო საპროისპირი აზრის მტკიცება აბსურდია“ (ტყვე).

სამწუხაროდ, ჩვენს უმადღეს სასწავლებლებში ეს ტენდენციები, ხშირ შემთხვევაში, უგულვებელყოფილია, აღარას ვამბობთ არასახელმწიფო სასწავლებლებზე.

სამწუხაროდ, რეალობიდან გამომდინარე საგანს, რომელშიც მისაღები გამოცდა არ ბარდება, ჩვენი ახალგაზრდობის უმეტესობა არ სწავლობს; მიგვაჩნია, რომ ქართულ ენაში ცოდნის შემოწმება აუცილებელია და საგადადებულო უნდა იყოს ყველა ტიპის სასწავლებლისათვის, სწავლების ფორმის მიუხედავად. ამასვე მოითხოვს საჭიროელოს განთოლების საშინისტროს 2000 წლის 8 მაისის ბრძანება: „აბიტურთენტები, უმადღესი სასწავლებლების მიმდებნი კომისიების გადაწყვეტილების მისხვედით, აბარებენ 2-4 გამოცდას, რომელთაგან ერთი უნდა იყოს წერითი გამოცდა ქართულ ენასა და დიტრატურაში“.

ბატონო როინ, მოგმართავთ თხოვნით, შესწავლოთ, განხილოთ ეს საკითხი და მივით პრინციპული გადაწყვეტილება. საკითხის დახანება, გადადება, ქართული ენის წინაშე მდგარ პრობლემებს კიდევ უფრო გამაზრადდება.

გნზაზარ სხირბლაძე

3ინ დაურობის დღეაქალაქულ პრეფერენციას სსსკოლო წიგნები და საღ? ავსიტ-ის ბოლო კვანძში ეს იყო ყველაზე მწვავე პრობლემა.

საკითხი განიხილებოდა მთავრობის სხდომაზე მერიაში, განათლების სამინისტროში, საქმეში ჩაერთო შინაგან საქმეთა სამინისტრო, გენერალური პროკურატურა, პოლიტბიუროსი, ხელისუფლების წარმომადგენლები მართლდებენ ბრიფინგებს წამყვანი სატელევიზიო საინფორმაციო პროგრამებში სისტემატურად აშუქებდნენ კითხვებს ამართობდა ტელედეკლარაციას.

ამსუ სერიოზული პრობლემა ეთიომ არ დგას ზეწი სკოლის წინაშე? თუ ასეა, აქმზებულეარც მცერამ არ არის ასე.

მე პასუხს ეძებ ამ განცხადებისზე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში დღეს რომ ეთიარება, თუ ასე გაგრძელდება. 10-15 წლის შქმდე, ზეწი ჰქვანა წერა-კითხვის უკოდნარობის დღედაციის პრობლემის წინაშე დადგება.

დას, ზეწი ეს დღე მოგვედის, თუ არ გამოეცხიხლდით, არ დაეცხოზოხუდით, საქმეს არ მივხვდით.

რა საქმეს?
შვილი, რამდენიმე ფიქსი გაეკამვილი მერე ერთად ეამხველით, დმერამს ქანს მე ვედეფობე მცერამ ვაი, რომ არ ედედებ.

ზეწი ქროჩენულობის ერთ-ერთი მთავარი ბურჯი ქროჩენული სკოლაა, აკიომს ბრახნა, სწორედ ეს ქროჩენული სკოლა — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაა ზეწი უბედურების თაყ და ბოლო, ზეწი სატკივარი.

ცხადია, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა არის საუყუველი ქროჩენული განათლების სისტემისა, გახსოვი შეგონება: თუ საძირკველი დანერგულია, მაშინ კვლეების აშუქებისათვის ყოველი შრომა დაკარგულია! პოდა, ზეწი ესაუბრობი მომავლის სკოლაზე, არსებული კი ინერტია, თუ უკვე დანერგული არ არის, არ ეკარგება!

ესემ კითხვას:
დღეს სკოლადამთავრებულის ატესტატში შეტანილი ნიშნები ასახავს თუ არა რეალურ ეთიარებას, შეესაბამება თუ არა იგი ემსწერელის ცოდნას? საგანთა უმეტესობაში — არამ დიხს, პუნქტარული სატკივლობის სტუდენტებს რომ ედედებ-

ქროჩენული შეკითხვა დაუსვით ფიხიკანა ქიხიამს, მთავრატკანში და ა.შ. მოუდებია სწორ პასუხს? რა თქმა უნდა, ძველზე იმეათად არადა, მერწმუნეთ ატესტატში უზადღესი შედეგება აქეთ.

ასეა არამუხინტარული სატკივლობებზე, თვინდ თქ პუნქტარული სატკივლის ცოდნის პრობლემა. ვერ ვხვდეუ პერსპექტივას რომ ეს პრობლემა უბადღეს ხანებში გამოსწორდება.

განსაკუთრებით მძიმე ეთიარებაა მცადლ ვლასებში, აქ სასწავლო პროცესი თითქმის ჩამწვლია, მიბრძანდით მე-10, განსაკუთრებით კი მე-11 კლასებში და დაწმზუნდებით რაც შეეება სადაბოს თუ დაწმსწრებულ სყო ასეთაც, არ ვიცი, ისე

სკოლაში პრობლემები

სკოლა — ჩვენი სატკივარი

არის თუ არა ანდა სატკივლობებზე სკოლებს — ამსზე ხომ საუბარაც არ დირს.

სახელმწიფო უზადღესი სასწავლებლის პროცესში რსდების დაუსვით კითხვა: სწავლობდი თუ არა მე-10-11 კლასებში საგანს „ქროჩული ენა“? ამბადღეტური უმსადღესობის პასუხი ასეთი იყო: არ ვიცი, არ მახსოვი“. უფრადება მთქცოვი, პრეფერენციის კვითხები მე-10-11 კლასის შესახებ.

ფაქტებს არ ეყოტება არც ვეფობებ, ყველა ეს მსადლა შწახული მტქს.

სხვა კითხვებაც გაემძვლით: გამოსკვლედიან: „დაასახველი

დღია ჰაეტკეების 10 ნაწარმოებო“

(შესაბამისად, აკტხია ვეფანს), სატრადად რომ არ გეჭირდეს საქმე, პასუხებაც მოეყენილ.

ასეთი კითხვებიც დაუსვი რამდენი მოსწავლე იყო თქვითან მე-11 კლასში და შეეძლიათ თუ არა, საშობადლო ისინი?

ანდა რა საღ-

ნების სწავლობებში და ვინ არის საგნის მასწავლებელი? და მოხიანბნა.

სტუდენტთა II უმეტესობას ამ კითხვებზე პასუხის გაცემა უჭირს რატომ? მე სასწავლო პროცესში არასერიოზულობა ვახსენებ ეს რბილად ნათქვამია: დამის ჩამოვლია სასწავლო პროცესი (ფიქსირება). მადიდ კლასებს ვუვლიასხმობს მათებობაა. ერთს დადგენია ასეთი სკოლების არსებობა.

განათლების დარგის ხელმძღვანელი მუშაკები რომ გამოდიან და ფერადიდ გეხატებენ ერთობა. ისეთი შიდაგვითაც მსჩება რაც სკოლა დამამთავრებს. მერე სკოლაში აღარ შეუვლიათ.

ბელ დროში ვინმე რომ ერთს ველადინს ორი კლასის პროგრამის გათვალა. ქვეყანა გათვებდა ამის დღეს რა ხდება? არ ვცო. მე დამხმელს თუ მართლა არ ოცნის. ქვეყანაში რამდენი მოსწავლე გადის ერთ სასწავლო წელიწადში მე-10-11 კლასების პროგრამას! რა პეკია ამას!

ღარი ათორბათა ატეხელი უმადღეს სასწავლებლებში მისადებ გასოცდებზე მართადიდვაც ესაა პრობლემა აბტურორბტებისა. მათი მშობლებისა. უმადღეს სასწავლებლებსა. მისადებნი დამოკლებს გაუქმება. უმარბებებსა. უმადღეს სკოლას გაუადიდებება ცხოვრებას. მერამ რა შედეგს მოგეცემდა სასოგადიდ?

მწარე რეალიზაც საგნის რომელმაც მისადებნი გამოცდა არ არის უბრდილი არ სწავლებს ვსაწავლი ანუ სხვაგვარად სწავლებს მხოლოდ ამ საგნის რომელმაც მისადებნი გამოცდა უნდა ჩაბაროს უმადღეს სასწავლებლებში. ასე რომ მისადებნი გამოცდა არის ობლებითა საშუალება. მისწავლე წიგნთან რომ, მიუყვანია.

ახალი ნიგეი

საქართველოს საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

ჩატარდა ასეთი ექსპერიმენტები ერთ-ერთ სახელმწიფო უმადღეს სასწავლებლებში გაუქმდა მისადებნი გამოცდებში დამის წერა-კითხვის უკოდინარი კონტინენტუ მოცუდა ქვეყნი ამის თაობაზე აღრე არ გამამრბლა ექსპერიმენტებსა.

რა ხდება? სკოლა რომ თა-

ვის ხმადიდებ ადგეს. ცხელია ეს ერთობა/არ იქნებოდა.

წარმომიდგენია რა მადიდობა რჩება ამრბ უმადღეს სასწავლებლებთან უმეტესობაში.

ერთიც დღეს ხანია. ვბრძებთ ომისათვის რომ ქართული ენაში მისადებნი გამოცდა ჩატარებს ვეცდა ტბის უმადღეს სასწავლებლებში. ვეცდა სპეციალიზაც მონის განაცხება: წერა-კითხვა სწ სიტყვის პირდაპირი გაგებით! ოცდებს სტუდენტმა!

ეს საკითხი ოფიციალურ შეკრებაზე რომ დავსეთ ერთ-ერთი სახელმწიფო უმადღეს სასწავლებლის რექტორმა პრინა: ქართული რომ სავაბარბოთი. კონტინენტუ გამამხმვრბებდა და ასეთი არგუმენტუ მოატნა: განცხადებას რომ წერს აბტურორბტუ თვის სახელისა და გვარს სასახვროდ ქართული და სასახვროდ რუსული ასოვბთ მიწვრბ! ეს თატა ოფიციალურ შეკრებაზე ეწვევილა ადრე ამის თაობაზე. და ასეთი აბტურორბტებისგან „სპეციალისტებს“ ზდიან. ამ აბტურორბტებს ატესტატში მადღის ნაშები აქებს. რა პეკია ამას!

არის თუ არა საშუალება იმისა, რომ თუ ასე გაგრბებულა წერა-კითხვის უკოდინარობის დღე-ღადკითის პრობლემა დავადებება?

აღარ გაგებრბლებს თუ ვინმე დამტკრესდება. ამ თქმსზე ვეცადე შეახლება საუბარს ცალკე თქმა პროგრამებში სახელმძღვანელობა კადრებს.

ასე რომ ხვენი სკოლა უქვეყნია პრობლების წინაშე დგას.

მეჩვენება ეს ნახეული პრობლებები რომ დამადოს რადიკალს ოცნებენ. უბრბობრბებნი ველისისა საზოგადოების და აბტკეცბენ რომ აუკადებდება სკოლაში შემოვილია საგნის სქესის შესახებ.

და კოდეც ვინ დაურბოს. სად და რდის პირველდამასლებს ადღაინა?

მოკლედ: ენაც უნდა დაბრბოს ადღაინა. სადაც უნდა მოხდეს ეს ხვენი განათლების სისტემებში სრულყოფილი სასწავლო პროცესი თუ არ ადღებება კატასტროფის წინაშე აღმოქნებობ!

დამტკნობ ენას. მე ვდაცხოვლე მერამ. ვთა რომ არ ვღვრბის!

და კოდეც მექვის ამდია. ასე ბეჭნი სხეც ფურბობს და ერთად ვეცდებთ. რომ გამებრბს მორბეული ბურბი ხვენი ეროვნებისა.

უკმისგეგმა ხელში სამხარეადა მტრე მოცუ-
ლობის (ოცდაათიგვერდინათ) წინაა — ეთ-
ნოლოგი პატარა ბავშვებს სწრაფი კახეთი ქარ-
თელად სეკტორი — მათ აღდანიშნულ რედაქტორი
— თამაშე კოტეტიშვილი, უსაქლოგის
მეცნიერებათა დოქტორი წინა გაქყოფილთა საბავ-
შუო ბავის აღმსრულებლის და მწიფებისათვის.

წინას ატორი შემოთავაზებდა მის გამო, რომ
(სრატეტი ექვლას უკველად არის წარმოდგე-
ნილი) ა წლის ბავშვებს დად სანდოებს აქვლებს
კახეთის პროცესში: ეს ხში არ წინააგ მისა რომ
„უკმ დავაგეანიშო ბავშვებისათვის კახეთის სწავლე-
ბა“ — ის დარწმუნებულა მტრეკლების დავაგე-
ბასთან ერთად ბავშვის შეუხელა კახეთის სწავლე-
ეს განსაკუთრება მო-
სახერხებულა სენსი-
მეტრულ სტადიაზე
მყოფი ბავშვებისათვის
რადგან აქტიულოგი
დენის ევლში არბებუ-
ლო სავსეში მის ცხო-
ბურებაში მტრეადი-
სეზონის მხედველობით
ბავშვის სხეში“ ეს
არგუშტებო, რომე-

ლუკ სეკულურე მოცდაეათის მეტრეკად
ბუნდონდაა საიქცამი აღბათ მოახვედლებს
გასამკვროვლად სეკულურეუა მადლიან მარტეუ
საბუნებო რამ იყის გამაოქმელა მარტე ვრ
დაეკარწმუნებს მამა რომ ექსპლანდებს უკრთ
კახეთის შესწავლა ეს მე არ მტკობს, მტრამ
დასწლანობი კი მის საბავშუო ბავში აფედად
თხედვებს მთელი სტეკების მყოფიდა“ ეს კი ხეში-
ვის ნახედვად გასკვობს.

აღბათ გარდენს საბავშუო ბავების აღმსრულ-
მისწავლებლებს — ნეტა რა არის ეს მთელი სტე-
კების მყოფიდა შეიქლება მათ ამ მყოფის შესა-
ხებ ვერ არაფერი გავაგეანათ და რადეუ ასაწავლ-
მოქმედი ხეით წარმოდგენეს, რომელეც ამ მტრად
რადეუ სასწავლო საქმეს — კახეთის ათქმის
ტექნიკურთა ბავშვებს აქვლებს!

უნდა მოგახსენოთ, რომ ამ მყოფმა წერა-
კახეთის სწავლებას სარბიელი პრეფედ სავრო-
ანგელო შეუწლიან ბავშვებთან ასოე შეხედეს ის
აპირკაში გარეკულა და ექვლას სხეა ქვე-
ნებშიაც ვადაედა (სიხეში მის აპრკულ მყოფის
ესხანის მის ქართულ საგამმანადებლო სიტყვებში
რეზონის გზით სედაა შემოგრა მე-20 სავსენის 20-
30-თან წლებში რამდენიმე სახელმწიფედოც შე-
ქნა (1926 წ. პირველი წინა, 1927 წ. ახალი
წინა, 1935 წ. შრომის და ცოდნა) ქართველ აე-
ტორთა მერ მტრამ ქვეყანაში რომელმაც თითქმის
სახელო სავსენის მანხილე უკმ წარმტებო

უკმეკობრივდა დღეი აკობის მერ გენალორად
შეუქმეებული ბეტრითი ახალიწერ-სინეკლურე
მყოფი მადლიან სიტყვათა მყოფი, რა ექვს-უნდა
უვის ვერ მოკლელა მადლიან სიტყვათა მყოფის
შეხედება ძირითადად განახრობა მათ, რომ სოფ
ქანში წერა და სტეკლება ძლოვ დამოწმებულა
წარმსწიასგან ბეტრები და ასოებ ევლა სიტყვათა
წარმსწიასგან ბეტრები და ასოებ ევლა სიტყვათა
ეკახება სხეგვარად ერთი და იფეე ასო სხე-
დასხე სიტყვათაში სხედასხეა ბეტრებად წარმო-
თქმის. ასეა ქებში წერა-კახეთის სწავლების
დროს სიტყვის მდლიანდ სწავლებას, მისი ვრავე-
ეული ბავისა და წარმოთქმის ვრადროვლად აფე-
ისებას შეიქლება გასრულედა ქებუნდა მტრამ

**„სწრაფი კითხვის“
სწავლება 4-5 წლიან
ბავშვთათვის**

აღბათ — ითხედ სიტყვა თუი ტერმინზე ქარ-
თელ მყოფადეკარ ლატერატურაში ეს ტერმინი დამ-
კვროვებულა როგორც მადლიან სიტყვათა მყოფიდა
და არა მთელი სიტყვების მყოფიდა, ტერმინთა
შეხედება მათი უფრო — საბავშვების გარეშე გამარ-
იდლებულად ვერ ჩაივლებს!

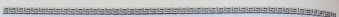
სამა მადლიან სიტყვათა მყოფით 4-5 წლიან
ბავშვებისათვის კახეთის სწავლებას არის შეუხებულე
მამამ მინდა ამ წინას სენსივლთი პატარა ბავ-
შვებს სწრაფი
კახეთი ქართუ-
ლად, რომლის
სამსაგელო
ობიქმნივც 4-
5 წლის ბავშ-
ვები არანა
აფრესტები კი
— საბავშუო
ბავის აღმსრ-
ულე-მასწავ-
ლებლებში აე-
ტორის გავსე-
აფროს რამდე-
ნამეუ სავსეზე
მოგეხებენ-
ბათ, აფრე 7-8
წლის ასაკის
თ ე ღ ი დ ნ ე 6

ახალი წიგნი

ქართული ენის
საბავშვო

2.2003

სასკოლო ასაკად 3-4 ასული წლის წინ — ბავშვა აქველურების ფაქტის აღიარების შემდეგ, სასკოლო ასაკად 6 წელი მიიხსივს ექსპლანატი კლასის სკოლისათვის მოსამზადებელი ფეფუი დარეკის თვტვა მისი სასწავლო პროგრამა არაერთი განსხვავებულო პირველკლასელთა პროგრამისაგან (ს. ეს განვილი ეტაბო არაუტკონვერულო, მიგრამ ამ ამჟამად ხეწთან (და კონდე რამდენიმე ქვეწანამ) მარც დაკინონდა ექსპლანატი სასკოლო სწავლება კლასის კ უკვე თამსად პირველ კლასის ვეწოდებთ მგრამ საქართველოში ეწავისკლები და ონი-გინადური ხედეა-აწროვნების ადამიანებს რა გამო-დექსლ ახლა სოგ სამაგეწო ბადენ 4-5 წლის ბავ-შეებს უცხო ქნასაც და მწობღური ქნამი ასწრავ კახისასკო ასწავლოან.

უნც სკოლასწავლი (3-5 წ) ასაკის ბავშვებზე მსჯელობს დარწმუნებულო ვარ, მის წინებულოდ მოხსენება ამ ასაკის ბავშვა ფსიქო-ფისიოლოგიურ-ო თავისებურებულო, მათი უჩინი და შესამ-დეგობრიბი ადბათ იხინი იცნობენ ამ პროგრამებს, რომლისაც აღმწრდელ-პედაგოგები მეწმობენ ამ ბავშვების სხვა ეველადურსე რომ თვილი დავ-სუკითა და მხილავდ მწობღური ქნის პროგრამებით ფიქციმსტივანელია ბავშვა მექცივანელია და აწროვნების გარკვეულ ფარგლებში გასათიარებლად ძლიერ ბეწრი საქწვა გასაკეთებელი და შესამბისი საბაღისი საგარეოში მოსაფიქრებელ-შესასრულებუ-და მათგან მხოლოდ რამდენიმეს დავსახსლავს გარ-ეობის გაცნობა ბავშვა შესწევების დონის ასა-მდღებლად და საღვქმისკონი მარტის გასამდეღ-რებლად ბეწრების მონამოწების მეწვერად წარ-მოაქსნეუ ვარდინი მეტეწეღების კვებრების გასა-უფობებულად ამეღ მონით დეკქების სეწრად სწავლება და მათი გამომეწეღებულოთი კახივდ მარცე კახივებზე სრული და სწორი პასუხის

ახალი ნიშნი

საქართველოს
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო

XIV

Linguistic
Papers

ვის შემუშავებული მათწმარკის პროგრამის საყა-საყა, პატარების მუხავალური-კონვერტი აღწრის საკახიბო. სეწმადისახვლებულო ეველ-სისწავ-ფასეულია პატარების სასკოლოდ მოსამზადებლად კახივა კო რადილდა ასწავლოდ ბავშვებს! უკეწია 4-5 წლასებობის მართლაც დარწმუნო კახივის სწავლება და ასეღღწეწო საყეღღღი შე-ვეს — ასწრავ კახივის! ამ პროცესის სად ქწინა გერგობლება — I კლასში! მგრამ I კლასში მოსწავლეულია საკმოდ დიდ პროცენტს სამაგეო ბადენს საერთოდ რომ არ უკვლიან!

წარმოვიდგინოთ ეს საყეღღა და მისთან დაკეწმარებულო უჩერებულობა, რომელსაც სოე თქ-ენის რწევის მივღებთ! თვიდან ვერაერთი ვერ აუ-ცლებუთ და შედგების გათვილისწინებით დასტენ თქვენ თათის ვაკეწეწო!

ჩემი შეხედვლება და დახტენა თქვენი ნაოქრ-ნაწმრევის მონარი ევექობის თქვეწივისაც და საერ-თოდაც ნათვიდა!

ახლა ჩემს თქვენსაც ვავრძებულო ძლიერ მინდა სწავლებასა და აღწრდასთან დაკეწმარებულობა ყოველს სწავლეულსა განსაკუთრებით — პეღ-გოგებში, ფსიქოლოგებში, ფისიოლოგებში, მადლი რანების შეწოდისტებში მეწვერად და ქეწმარებულ დაადიბონ ბავშვა ასაკობრივი თავისებურების და მისებან გამომდინარე — ასაკობრივი პერაფისასაც ქეწმარებულო ქნათა და ის ქნით უწდა იფის მე-სწეწული და გამოვიწვილო, რომელსაც ეველა ორწეწების ეს ქეწმარებულო ადბათ დავუწეწება ყოველი არბის გამწეწი დწხრების მერ დადგენად კანტებში, რომელც მათი შესაქმნის გერგობს — ადამიანს უკეწმარებულო დაბადებულოდ რამდენიმე თვეში პატარას ტბლები ამხიბის 6-7 წლის ასაში მას ქწეწება კბილია ეველის პერაფი — ახალი ტბლები ამხიბის, კონდე რამდენიმე წელი და — ოწეწება სექსობრივი მოწეწეობის ხანა მოეწიხტება — უბრალი ადამიანაც კო ამწეწეს, რომ ეს პროცესები ადამიანის ორგანიზმში უტკონვერულოდ არ მიმდინარეობს — მას თან ახლავს რადიკალური ევეღღებები ადამიანის სულში, სხეულში, აწრო-წინაში მეწეღღებულოში, აქივეღღარაღა ადბათ უწეწო ადამიანების უწარებზე გერგობდ მომწიბდა სესქ-მეღების შედგეა, ხოლო ასაკობრივი თავისებურების ადამიანის სულსა და სხეულში მიმდინარე პროცესები განპარობებენ!

სეწმარამოღეწეწი თვიდასწინისი ესება ბავშვა აღწრდასა და სწავლებასა კ ა ხეწინ ქეწწის მო-მადულის ვეწეწობ, კონვერტიკური პროექციონადები მას გულგრილად გეწრის არ ავეღღან და თვიბთ აწრისაც გამოიტეწებთ ამ მეტად მეწეწეწულ და ქეწწინათვის საკარმობრივი პრობლემსზე

ერთი წიგნი და მრავალი კითხვა... პასუხი?..

ამს წინათ ზემან მშობელი მოვდა და წიგნი მიხვრა. ნახე როგორია სახელმძღვანელოთი ასწავლან წემს შუადითი გავორცხული და უკნყოფელი იყო ამ მშობლის შუადი ასწავლანს თუ არა ასევე ამ სასწავლებელში ეს სხვა საკითხია. ვიდაც ხომ სწავლობს და არ უკერთი მის მშობლებს.

მოკლედ

წიგნი ჰქვია: ქართული ლიტერატურის კურსი მე-9 კლასელიათვის მოგსაურობა კომპოსიშია.

წიგნის გამომცემელი არის ასურციელი აკადემია თბილისში. გამოცემის წელი — 2002.

პირველი კითხვა: ქართული ლიტერატურის კურსის რატომ ჰქვია მოგსაურობა კომპოსიში?

წინადაც ვთქვითა წემს კითხვებს არ ჰკავის კონკრეტული ადრესატი. წინადაც ვთქვითა, ასეთი სასწავლებლები და ასეთი სახელმძღვანელოები რა ხერხს დაგვიყარის, ისე კა. სხვაზე მტრად აღბათა, წემს კითხვების ადრესატი განათლების სამინისტროა.

წიგნში არის რუბრიკა „საუცქარალო“. მოცემულია სხვადასხვა აზრი, ფრანა და მოსწავლემ უნდა თხოქროს ცხადია, აქ ცუდი არაფერია. მერამს პირველივე გვერდზე საუცქარალოში ეკითხვობათ: როდესაც „ვეფხისტყაოსნში“ ტატანამ უარი უთხრა ინფანსა პუშკინსა შეპყრო: *Айца Пушкин айца сукни сын!* (გვ. 4) რა შუაშია ქართული ლიტერატურა?

„საუცქარალოებ“ ამგვარ კითხვას ხშირად დაგვასმევენებს.

გვ. 67. „შუადი წლის ბაქის ღვესი“
Я верблю
Я вас люб
И мне все ч
Что вы верблю

სანტერქოსია და ამკარად გავცოტენს საუცქარალოს ასეთი ფაქტები: „შუადის გარდაცვალების დღეს ტოღისტოამ ერთადერთი ფრანა დაწერა: *„ვინადა ჰაწარა“* — გ. ა. დლოურში.

„Вашинка скончался - это ужасно“ (გვ. 68) — ექვე ამისა შეუდლის დლოურში ასევე მანაწერს ესედაც.

„Мой милый Ваши скончался - а я жива“ — მერამ რა შუაშია ქართული ლიტერატურის კურსი?

მანც რა არის ეს „საუცქარალოებ“? ვთქვითა ასეთი მოგალითა: „ყოველ ადამიანში არის მზე თვინდ, მიცეთა საშუადება, რომ ათათს“ — სორატე (გვ. 1) და წემს შუებუდებთ: მათში განდისა (მე. 31) და უკმის ჯოსის (გვ. 45), ემი-პილისა (გვ. 116) და ემი-ეკ რუსოს (გვ. 117), პერანს პესესა (გვ. 130) და სხვათ. ამ უკანასკნელის გამოსატყუას რუსულადაა მოყენადა.

რე დაგვეცქარალება, წემს ესაუბრობთ ქართული ლიტერატურის მე-9 კლასის სახელმძღვანელოზე.

არცთუ დიდი მოცულობის წიგნში დაბეჭდილია:

თამარ ბორჯონის „საკანდინაფორა ესევიდინა“ — ამწერლის პროფესია — (გვ. 35-38).

სოხე თრეტეა ი გასევის — ახლოურების დეპუტატი-საყვა — (გვ. 53-55).

გვარგი გვარჯივესი — ადამიანი არის მრავლიათი არსება — (გვ. 120-122).

თამარე ტანკების ქართული თარგმანი მთარგმნელი არაა მთითაუბლად.

ანა ახმეტოვას (გვ. 164), სერგი ესენინის (გვ. 178), პანინის პანეს (გვ. 134), იმარ ხაიმის (გვ. 194), პაველის (გვ. 195) — ღვესები, ამთარბ ა ახმეტოვასა და ს. ესენინის ღვესები რუსულადაა დაბეჭდილია დანარჩენი — ქართული თარგმანთაა წარმოდგენილი მთარგმნელი არადა არ მთითაუბს.

და ყოველივე ეს ქართული ლიტერატურის სახელმძღვანელოში.

აქ აღარ ვამხობებთა ეურადღებას, ქართული აეტირების რა ნაწარმოებებია შერჩეული — ეს ცუდი თქმა.

უნ შუადება წიგნი? ენაა პასუხისმტეველი ამ გამოცემისზე? ენ ავებს პასუხს შუადებზე? კითხვა მრავლიადა. პასუხი?

ბ. თამარაშვილი

წარსულის ფურცლები

კომუნისტური პარტიის ლენინის იდეების გავრცელების საქმეში იორკანოვილის

6 ინამდებარე სტატია ეხებება ქართული კულტურის ორი დიდი მოამბის დიდებულ ქალბატონს, პოეტს, მთარგმნელს, პედაგოგს სახოგადო მოღვაწის ვლისაბედ ორბელიანსა (1870-1942 წ. წ.) და მრავალმხრივი ფილოლოგის ენაშექნებურ-ლექსიკოლოგის, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიკოს-რუსოლოგისა და მთარგმნელის სოლომონ ორბელიანის (1898-1953 წ. წ.) სათელ ხსენებასა და მათ მთარგმნელობით საქმიანობაში თანამშრომლობას. ამ თანამშრომლობის წარმოსახვად მოვისმობთ ს. ორბელიანის არქივში შემონახულ სოლომონთან გაგზავნილ ვლისაბედ ორბელიანის ბარათებს.

ფარე მათ განხილვას შევედგებოდეთ, რამდენიმე შტრიხი ვლისაბედ ორბელიანის ბიოგრაფიიდან.

ვლისაბედ კრეკლეს ასული ორბელიანი (ქალმშობლობაში ბაგრატიანი) კრეკლე მეორის (მამის მხრით) და ალექსანდრე ჭავჭავაძის (დედის მხრით) შთამომავალი დაიბადა თბილისში 1870 წ. 1882 წლიდან პარიზშია, სადაც სწავლობს კათოლიკეთა მონასტრის არსებული ქართული სასწავლებელში. იქვე დაამთავრა ფილოლოგიის ფაკულტეტი (მთარბინი ვლისაბედის მამა და თვით ვლისაბედიც, როგორც შეყვის პირდაპირი შთამომავლები).

„კრეკლესკბად“ იწოდებოდნენ, ხოლო რაცა საერაწესში სწავლობდა Lisa Georgia ვრცა. სობიონის დამთავრების შემდეგ ვლისაბედ ორბელიანი ერთბაშად ეწევაში ცხოვრობდა, სადაზაც ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში მოგზაურობდა, ეცნობდა, სწავლობდა მათ ლიტერატურის, ისტორიასა და ხელოვნებას. შესაძლებელია ფლობდა ფრანგულ, ინგლისურ, იტალიურ და რუსულ ენებს.

1895 წ. იგი ხაქსინდოლის დაბრუნდა. 1898 წ. ვლისაბედი ცოლად გაეცა მამუკა იუანეს ძე ორბელიანს. ყოფილ სამხედრო პარს, შემდეგ ბანკის მთხველს.

ვლისაბედი ბავშვობიდანვე წერდა ლექსებს. 1910 წელს გამოსცა „ლექსების კრებულ“ ფრანგულ ენაზე „ახანდარის“ ფსევდონიმით. მის მიერ ფრანგულ ენაზე თარგმნილი „დერმისტოკის დეპონა“ ფრანგულ კომპოზიტორის ადურანსელო ვინსანტელოზის გამოცემა პარიზში 1907 წ. აღბათ სწორედ ამის გამო აკაკი წერეთელის სურათი უკლებია წარწერით: „ყრანსელოზად ვიფიქრებ წერა“.

რუსულის თარგმნი — ქართული ენა.

მეგრამ მანც ქართველობა.

გვერცხა, შენი მეგრამ

საქართველოში დაბრუნების შემდეგ ორბელიანს ეხარა ქართულ კულტურის შესწავლა ქართული ლიტერატურა.

1918 წ. იუანე იუანისშვილის ვლისაბედ ორბელიანი მარქია ახლად დაარსებული ქართული უნივერსიტეტის პროფესორად, ასწავლიდა ფრანგულ ინგლისურ და იტალიურ ენებს ის იყო უცხო ენების მადიდებელი. იუანე ადონტი და პრევიტი ქალი ლექსორი საქართველოში.

ვლ ორბელიანს უნივერსიტეტის სახეში გახსნაზე ამადლეკებელი სიტყვა წარმოიქმნა: „ფართო სახოგადოების წინაშე ბატონებო!“

დიდი მღელვარებით აღიარებენ გამოვიდნენ თქვენ წინაშე რადგანაც გათავალმწივებული მსჯელები ამ წუთის სიღაძე და განსაკუთრებული ვიფიქრებ ამ პატრუს, რომელიც ვლადიმერა შე ეხსნათ ხევის საკეთარი ქართული უნივერსიტეტს და ამით ხელახლა ქანსეო“

ჩვენი ძველი უნივერსიტეტის შეწყვეტულ ძაგს აღმოსავლეთის მხესზე გაბრწყინებული კალტურა უფრო მშენებლობა დასავლეთის აზროვნებასთან დაახლოებითაა. ერომა გეოგნობა და და ჩვენ მას უკუაბრათა ვერ კიდევ შევა- მბრე საუკუნეში რომი გეოგრაფია მისიონე- რებს მეთხოვებრე საუკუნეში ჩვენ უახლოუ- დებით საყრდენით. საბა-სეღთან ორბელიანი უღრად მადის დედოფალი მე-14-სთან და თავის ფეო-არაკებში თითქოს დაფინტენის გავლენითაც განამსჯელა კრებითი თავისი ტრადიციის რადამსიტის¹ დედამისის სესხილობის ჩვენი ისტორიადან.

უკანასკნელმა ასმა წელმა ძღაღენებურად დავაშორა ერომას ბედნიურად ვიქული ჩემს თავს, რომ მოელოებოდა მარგვენს თქვენ ფრან- გული შეფასაველია, რაია თეთი დედნის საშუალებით გავაცნოთ მისი გენოსების ნაწარმოებში, ნუ დავაოქვლებათ, რომ საყრ- დეთის 1789 წლის წყადებითაა, რომ 1918 წლის გავიქის თავისუფალი ქარაული უნივერ- სიტეტი, დარწმუნებული ვარ, რომ ეს აზრი საკმაოდ გაწინამხედრება და ადგიურათუებნითა ულისაბედ არაკლის ასული, ქა ორბელიანი- ისა

1919-1920 წლებში ელ ორბელიანი რედაქ- ტორობდა გაზეთების თავისუფალ საქართვე- ლის². საქართველოს რესპუბლიკის³ სორიეე ფრანგულ ქაზე⁴ და საქართველოს მოამბეს⁵ (ინგლისურ ქაზე⁶).

ელ ორბელიანისა და ს. ორბელიანიშვილის თანამშრომლობა 1925 წლიდან იწყება. როდესაც ელისაბედმა სტუდენტთათვის ფრან- გული ქნის პრაქტიკული სახელმძღვანელოს⁷ შედგენა გადაწყვიტა, დამხმარედ და თანაუ- ტორად მიიწვია თავისი სტუდენტი სოლომონი. სახელმძღვანელო გამოვიდა 1925 წ. ეს სახელ- მძღვანელო მოწონებული და გამოყენებული იყო მრავალი წლის განმავლობაში. ამის შემდეგ თანამშრომლობა ულისაბედისა და სოლომონის შორის გრძელდებოდა ელისაბედის გარდაცვა- ლებამდე.

ელისაბედ ორბელიანი პედაგოგიურ მოღვა- წეობასთან ერთად დიდ მთარგმნელობითი მუ- შობას ეწეოდა. მან ხელს მიიჭო ქარაული ლიტერატურის საუკეთესო ქმნილებების ეურო- პულ ქაზეზე თარგმნის. იმ დროს ელისაბედმა

ქარაული არც ისე კარგად იცოდა. სოლომონი მას ქარაულის ვაგებში ეხმარებოდა: განუმარტა⁸ ტავლა როლისა და გაუცნობარ ადგილებში შედელ ქარაულ საცეცხვს.

ხელნაწილი წერალები

სოლომონი თავისი საქმიანობით დატვირთულ- შის გამო სწორად მოუცდელი იყო და ელისა- ბედთან დათქმულ მისულის პირობას არდევედა. ელისაბედი მას წერაღიით იწყვედა და შეხვედ- რის დროს უწინავედა. წერაღიები დღესას⁹ მო- ქონდა. ამან შეუწყო ხელი ამ გამსტოღარული მასაღის შექმნას (წერაღები თარიღდება 1929- 1940 წლებით).

634000 33-3 1930 6. 12 მკალი
სოლომონი

რად მიღღატეო გუშინ დღეს ძღღთან სა- ჭირო თქებით ჩემთვის ერთი საათის განმავ- ლობაში.

ორზე არ შეხმღღია, მგერამ თავისუფალი ვიქუბი 6-7 ან 9-10 მღღის შემატობიბრეთ რა დროს მოხვღღია.

ნახემღღის ელ ორბელიანისა

634000 33-4 1930 6. 21 პაპოსო
სოლომონი

დღეს უნდა ორი საცეოე მიცეთ

1. გავიქეო, არა ვაქეო, ვანღღათ არ ვინღღათ, უნდა 5 მანეთი მიმოვიღათ, თუ თან ვაქეო მი- ცეთი დღეკას, მგერამ ნურაფერს ნუ ატეცეთ და მომწერეთ ორი საცეცხვა.

2. ტაბუ¹⁰ გავათავე და უნდა ერთხელ წაე- იტოხო თქვენთან ერთად. აქმსაკას ქვა¹¹ მოკლ- ვა სულ 22 ბატარა გვერღღია, შექქარება ამტ- ომ, რომ დავეცანებუღღია ვარ, შემატეობიბრეთ აგრეთვე თუ დღეს ორი საათზე შეგეღღღათ — თუ არა, მამ როღღის, ამღღამ არ შეხმღღია.

ნახემღღისა ელისაბედ ორბელიანისა

მიხოდ მიხელამწეღღი ელისაბედ ორბელიანი- ისაღღში მიმღღინილ მოგონებაში წერღღია: ელისაბედ ორბელიანს თარგმნა კონსტანტინე გამსახურღღას შესანიშნავი ნოეელები „ზარები გარეაღღში“ და „ტაბუ“. რომლებიც ნოე-თორკში გავსაწა დასაბტეღღად არ ვიცო, რა ხეღღი ქწა მათ, მახსქეღღება მხოლოდ არაკლი ორბელიანი-

ის გამოგზავნილი წერალი დედის სახელიზე გამსახურდას სოცლებს მღელ დაბეჭდუბათ.

ნაკრები 26-5 1932 წ. 19 ნიშანი
სოლიონში

თქმეცა ცუდი ამხანაგე და თანამშრომელი ხარო, მანც უნდა მოგედოცით ახალი დედისხატულის დაბეჭბა ვეცა თუ ქალი? აღბათ მისხაც რაოელი ხსევილ მთეცათ მანც როდის მოხევილ ხეშიან? საეხევილა, გეკევილითი კლბულებს და ადუვილდ მნახით.

ნაკრები 26-6 (პოპილი)
სოლიონში

უნდა მღელ ხეშიან მოხევილ ნელა ბერ რამეს ამბობს, სანამ თქვე პარადიდ არ დავეღაპარაკებით ვერც ანკვეტის შეევილებ, ვერც ვწავფერს გეეკევიტბ. სხეე საქევიტც მსქის თქვექნან, მოდით რა დროს ეანდათ, მხოლოდ მღელ ამ დღებში.

ელ ორბელიანი

ნაკრები 26-7 9 სათონა საღაპრი
სოლიონში

თან დღეე რომ არ მოდისარი და სწორედ ძელიან საქორს საქევიტ ხელდ პირველ საათზე უნდა ხსევილამში წავიდე და მისი ადრე უნდა უსათოედ განხით.

თუ შესაძლებელია მოდით, როცა ვანდით თურიმეტ საათისდის, თუ ეხლა ვერა, მამ ხელდ დიდით სრულ თურიმეტზე გვლათ უსათოედ-ნახეამდის ელ ორბელიანისა

როგორც ხეშით, მოტანილი წერალებიან დასტურებუბ ელ ორბელიანისა თარგმან ილას, აკაკის ვეკის, კ გამსახურდას, დეენა შეევილას და კ ნინოშვილის ნაწარმოებებია შედგენი და გამოსეცა ქართულ მწერალით ანთოლოგია ფრანგულ ენაზე

1927 წ. საქართველოს ეწევა ფრანგი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ანრი ბარბუსი მისი თათონითი ელისაბედის დაცევილა ქართული პოეზიის ანთოლოგიის შედგენა ფრანგულ ენაზე ანრი ბარბუსი პარიზის იტლოვიდა ანთოლოგიას პარიზში გამოცეკვა ელისაბედი დედი მონღომებით შეეღბეა ქართველი პოეტების ღვექების თარგმნას სოლიონ ორბელიანიშვილის დახმარებითი ანთოლოგიაში შეევიდა აღ ქვეციე-

ამის ნ ბარბუსიშვილის ენ ორბელიანის, რუსკის კ ორბელიანის, ილას აკაკის, ვეკის, გელაქტიონის, კ მეუწვილის, ტ ტანბისი, ს სანაშვილის, ს სანშაშვილის და სხეათა ღვექები მის, ფიციანიშვილის ქართული აბეჯეღა და მერექვე გამოს ელ ორბელიანიშვილი ფრანგული თარგმნის პარიზში დაბეჭედა ალფონს დოდეს ვეკის — დონ დოდეს ვეხეე განდვილით

განსაკუთრებით აღნიშვნის ღირსია ის რომ ელ ორბელიანის შოთა რუსთაველის 750 წლის აღსანაშეეე თებელიწათვის თორ ღვექად ფრანგულად თარგმნა ევეფხისტეაოსნო, მანერევილი გეუეკია ევეფხისტეაოსნის მარგორა ურდრობისეულ ინგლისურ თარგმნის ამ თარგმნისა შესრულებამში მის დედი დახმარებ გეუეკია ს ორბელიანიშვილის

ს ორბელიანიშვილის არქევიში დაცულია შოთა რუსთაველის საოუბოლო კომიტეტის თებელიმარის მოადგილის ა თათარაშვილის მიერ გეეწეული ბრძანება №4, 1935 წ. 27. 11. სადღე აღნიშნულია რომ ევეფხისტეაოსნის ფრანგულ ენაზე მთარგმნელ მოქალაქე ელ ორბელიანის მუდამე კონსულტინგად მამგერებელი თეებ ამის ს ორბელიანიშვილი, ხილით მოქ ელ ორბელიანის მიერ წარმოებულ ევეფხისტეაოსნის ფრანგულ ენაზე თარგმნის კონტროლის გაწეეეე და თარგმნის სარევიციო ხელმძღვანელობა დავლეილის შ ნუეუბიტეს

ევეფხისტეაოსნის ფრანგულად თარგმნისა ელ ორბელიანის და ს ორბელიანიშვილის თანამშრომლობის

ახალი ნიშანი

შესახებ ვთავი- ხობი მისეიდ მამულაშვილის მოგონებებს: - ელისაბედის თეებში თათქმის ფოველდეე ვამყოფებოდი ათი წლის განმავლობაში. ეჯერ მე ესწავილობდი მისთან ენებში შემღეეეეეე ელ როცა საქმთიდ მოხევიდა.

ასისტენტობას უწევდა.

ამ ოჯახში ხშირად იკრიბებოდნენ ზენი ცნობილი მწერლები, მკვლევრები, მთარგმნელები. ულისაბედის ყველაზე ხშირი და სასურველი სტუმარი იყო სოლომონ ორდანიშვილი, რომელიც დიდად დაეხმარა ულისაბედს „ვეფხისტყაოსნის“ ფრანგულად თარგმანში. ეს თარგმანი რუსთაველის 750 წლის იუბილეს წინ დამაგრდა ამ თარგმანის ფრაგმენტებს პეტეო ქალი ხშირად მიკითხავდა. მწკნაირად ჰკვირდა ფრანგულად რუსთაველის დეკლარაციის დეკლარაცია. გადიწედა ამ თარგმანის მოსკოვში გამოცემა. რედაქტორად პრუფ ნუკუბისძე დაუწესეს. ამ დროს ულისაბედი ძალზე ავადმყოფობდა, ამას ისიც დაემატა, რომ წაიქცა და ფეხი მოატეხა. ასეთ პირობებში არ შეუძლო ეხელმძღვანელო მოსკოვის გამოცემისათვის. ამიტომ საქმეს საბაგეში ჩაუდგა ს. ორდანიშვილმა. თბილისში მიადგეს სტამბორად აწმუილი კორექტორა, მაგრამ თარგმანი გამოუცემელი დარჩა.

როგორც 1938 წლის 29 დეკემბრით დათარიღებული ბარათიდან ჩანს „ვეფხისტყაოსნის“ კორექტორასა და მის დახვეწაზე ულისაბედი და სოლომონ განაგრძობენ მუშაობას.

საბჭოთა კავშირის კავშირის 20-7 1938 6. 29.12

სოლომონ!

თქვენ აღბათ ფიქრობთ, რომ ფრანგული საკმარისად დაგუბანებული არ არის და განდათ ცოტა უფრო დაუბეზარსა?

რატომ არ მითხარათ? სულ რაც გასაჩნობრებული იყო გადაუთავალმურედ და ჯერებს დაუწესო საცქეროდ გადებზე. რომ თქვენ გაჩუქეთ, ერთად რაცა გაემინ-

უბნის 1-2 დღის მეტს არ დაბეზრს, რადგან სულ მომხადებულია.

თუ კარგად ხარ, მიდი უსათუოდ დღეებ და ახალ წელადამდე მოსკოვის გეგე ხაზით. მინდა აგრეთვე თქვენ დახმარება ხაზი მოკლე ისევე დაქმნისათვის „ფილდორი“ ვეღ ორბელიანისა

მიხედვად მთარგმნელია მდელიობისა „ვეფხისტყაოსნის“ ფრანგული თარგმანი 1938 წელს არ გამოცემულა. მიხედვად 40 წლის შემდეგ 1977 წელს დაბეჭდვა გამოცემის ახლავს სერგი სერგინაკოვის მიერ საქმის ცოდნით დაწერილი მოკლე, მაგრამ თითქმის ყველა საკმარისის მოსკოვში წინასწარგეგობა. სერგინაკოვი ამბობს ეს ორი მთარგმნელი, რომელიც ახლაც უნდა უფროსად განაიღებულად და პოეტური ნიჭით დადილიდობებულ ადამიანი იყო. მთორე კ — რუსთაველის თარგმანის პრობლემებში სდამაწვეთად გარკვეული ავტორიტეტული და ფრთხილი რუსთაველოლოგი. შენაინააქვე ავსებენ ერთმანეთს.

წერის რედაქტორები არან გაიტონ ბუაშიძე და გეო მელაძე

„ვეფხისტყაოსნის“ ფრანგულ თარგმანს რეცენზია უბეზრა მიხედვად მამულაშვილმა „კვლევი უნდა კარგად თარგმანის“. რეცენზია მოგეგავს სრულად ამჯერად გეზნდა მკითხველს გაეუხაროთ შაბეჭდვადება, რომელიც მოუღეო გამოქმნილი მთარგმნელის ულისაბედ ორბელიანისა და სოლომონ ორდანიშვილის მიერ შესრულებული ფრანგული თარგმანისათვის.

ამ სტრატეგიის ავტორი — განაგრძობს ავტორი — ფრთხილ დაახლოებული იყო ულისაბედ ორბელიანის ოჯახთან. წლების მანძილზე ხშირად იყო მათთან და თარგმანის პროცესში შეიძლება თქვენს მის თვალწინ გაიარა არაერთხელ უნახავს მას. ულისაბედი და სოლომონი რომ ისხდნენ სოფლისთან და ერთობლივად მუშაობდნენ. სოლომონს წინ ქართული „ვეფხისტყაოსანი“ ვლი და ულისაბედის ქართულად უხსნიდა სტროფებს, სოლომონი თუ თანამედროვე უნდა ვარაუგებებდა, ცდილობდა ფრანგულად განმარტა ულისაბედი ფრანგულად წერდა სტროფის ზეგე შინაარსის და ახრთვად ჯერ ჰქარებდა ორბელიანის ერთხელ კვლევი მათხრა. უნახილდ წარმოუდგენელია ნების მუშაობა. მისი დახმარება თუ არა, მარტო ვერ-

23036

საქართველოს საბჭოთა კავშირის კავშირის 20-7 1938 6. 29.12

უკვლევანა ლაქროსი

აფერს გაუბედურდით. ამ კაცს აქუხის ტყაოს-
ანაც შესანიშნავად იცის, ურად ნიჭიერა,
უადრესად განათლებული აღაჩანია, ბევრ ფე-
რობულ და აღმოსავლურ ენას ფლობს და ამა-
ზე უკეთეს დამხმარებს ევრაის ეპოედიო.

ბოლოს რეკონსტრუქცია ასე აყასებს ამ თარგ-
მანს: ვლასაბედ ორბელიანის მიერ ფრანგულ
ენაზე თარგმნილი პოემა პოეტურად დაღად
იკითხება. ფრანგთა მადლიანობით პოეტის
ქვასაკური ფრანგულის ბრწყინვალე მკოდნის
კლმის ძალია ფრანგული ტექსტი მიქსიმედუ-
რად უახლოვდება დედანს.

დადი მუშაბა გასწია ვლასაბედს აქუხის-
ტყაოსნის მარჯორი უორდრომისეული ინგლ-
ისურა თარგმანის რედაქტირებისა და შეკეთებ-
სათვის რაზმე დახმარებას უწევდა იფივე სო-
ლომონ ორბელიანშეგდა.

ამ თარგმანის ტექსტი, რომელიც 1912 წ.
დაიბეჭდა, შეიცავდა 1576 სტროფსა თარგმნილი
იყო პროზით, მაგრამ ისეთი დაბეჭდილი პრო-
ზით — წერდა ს ორბელიანშეგდა — რომელიც
კარგ ლექსს არ ჩამოუვარდნა, ყოველი სიტყვა
ხელმძღვანთ სასწორთადა ინგლისურად ვადმო-
ცემული თარგმანი შესრულებულია დადი კუ-
დისხანდისხურებით და თუ გეხედება ადგი-
ვალე არასწორი სტროქები და შეცდომები,
ეს ნაწილობრე აიხსნება ისით, რომ ამ
დროისათვის აქუხისტყაოსნის ტექსტი საქმარ-
ისად არ იყო შესწავლილი ამ ქართულით
მიერ, რომელიაც მთარგმნელი მამარავედა
დახმარებისთვის.

ახალი წიგნი

ბუნა კვარაცხელია

პოემები

1938 წ. 3

რუსთაველის 750 წლის იუბილეისად დაკავშ-
რებით მოსკოვში გამოვიდა აქუხისტყაოსნის
მარჯორი უორდრომისეული ინგლისურა თარგ-
მანი გამოცემის ტექსტი (1631 სტროფა) შე-
სებულა და შესწორებულია რუსთაველი-
გის მიერინგულ მონაბურთა საუკუნელო-
ს ორბელიანშეგდას მიერ ელ ორბელიანის კრ-
თად მთავე რედაქციით. ამ საუბედოე გამო-
ცემაში ჩამტებული სტროფები, რომლებც
მარჯორი უორდრომის გამოცემაში არ მთაბ-
ეებოდა, დამატებით თარგმნილია ელ ორბელი-
ანის მიერ.

წიგნს უძევის 3 ინგლისევის წინასიტყუო-
ბა დასუწათებულია ს ორბელის მიერ.

1939 წლის ელ ორბელიანის მთარგმნელით
საქმიანობას ვაჩაერობის და დახმარებისთვის
ისევე სოლომონს მამარავეს.

ნაჩილი 83-9 1939 წლის 22 ივლისი

სოლომონ, დაკარგული კაცი!
თუ არ მიხედვით, დაღუბული ვარ ვადე-
თარგმნე ხალხური შემოქმედების სახლისათვის
ს ვაეახნისეგდას წერდა ქართული მუსიკის
ისტორიის საკითხებისათვის, ამ არ დღეში
უნდა ნივბარო, სოცია სიტყვა ისეთია, რომ
თქვენ გარდა საქართველოში ევრაის მთარგ-
მნის, მთელი ხედი დღითი უსათუოდ II-დან
4-მდე გელოდებით, თუ არ მიხვდით
საქმიანობე ვაეაწერებთ.

ელ ორბელიანისა

ნაჩილი 83-10, 1939 წ. 28 აპრილი

წერდის ადრესატა სოლომონის მიუდღე
პატრუკული კლბატორთ, ვათხოვ მოწე-
როთ როდის ელით სოლომონსა და თუ მოსკ-
ოვიდან მიღე არ ნაბოჯა, მომეკით მისი იქუ-
რი მისამართი

თქვენი პატრუკისეცემლი
ელ ორბელიანისა

ნაჩილი 83-11, 1940 წლის 29 აპრილი

სოლომონ
გახსომო, რომ მე ვწერ ხელს მემუარებს და
რომ თქვენ დამხმარდით, დამხმარით ქართულ
თარგმანში, თუ ვინოვე გამოცემული, გამომ-
ცემული შეყეს თუ არ მთავალიცებო, მთელი
უსათუოდ მნახეთ.

ელ ორბელიანისა

საშუალოდ ამ შემთხვევის დამთავრება მას აღარ დასჯიდა 1942 წლის 25 ნოემბერს ელსაბდე არაღის ასული ორბელიანი გარდაიცვალა ის დასაფლავებულია ეკატის მწკრივითა პანთონში ეს პანთონი იყო დიდი სამხედრო ომის დრო, მამუ დრო, სამხრის კარამდე სულ რამდენიმე კაცმა მოაყვია ეს სამატიო მანდილოსანი, მათ შორის იყო სიღომის ორბელიანიც.

თუ გაუხსნებთ იმას რომ ელსაბდე იყო ხაქარაიელის უკანასკნელი ბატონშვილის ვრცელეს ასული ელსაბედის სახით მოგვდა პატარა კახის მოდების უკანასკნელი მონაგარ (მის მამულაშვილი)

ბოლოს მკითხველს ვთავაზობთ ელ ორბელიანის ლექსს „თამარ მეფე და მისი შვილი“ და შევასტებთ, რომ ელსაბედი ლექსებს ფრანგულად წერდა მისი სიხარული ს. ორბელიანი ეს ლექსი ფრანგულიდან სიტყვასიტყვით თარგმნა ქართულად, გალექსა ა. გრიშაშვილმა.

მარმარილოს სასახლეში
თამარ მეფე ბრწყინავს სახად,
გახიზვების ტყეშია ეწიო,
ბაღს ეღებუა ფანდისად,
იღინი ვარდზე მკურნის
სის ფოთლებს აწმიალებს,
მობახილა მშვენიერა ახალისებს მიებს
და ჭილებს
და მგზნებარე ახალგაზრდა
ზის თვისიოვის გულბადვულა,
მწველ სუფიას და ომიღ განცდას
შეუბერა მისი ხელა
ქუელებუა შიღინება.

სწავეს ცეცხლი და წინდა ჯება,
— იმედი და მოთმინება ამ ერთს ეხლა
მიხეზუნება

ამ ერთს ვისი თვლით სისიღვი
საბრწყინეს უმჯერს,
ფრც უბნების დღიანობად
მარადიულ სიყვარულიზე-
ამ ლექსში შეხანიშობიდა გავმოცემული
ელ ორბელიანის პოეტური სული.

ქართული პოეტისა და (სიხარულიანი), 1915 წ. № 17, 26, 04, გვ 3 დაბეჭდილია აკაკის „კურთხე ლექსები“, მიძღვნილი ელსაბედ ვრცელეს ასული ორბელიანისადგამ მისსავე აღბრინება

მაწკრილიც
თიფლი, ტანად, მისერა-მისერათ
პოეტურად შემკობილი
მომთმინარო უნარო,
მისაბერეუ ებ-ტყბელი
ეთი ცის მთაობის, გულის გამობობს,
ქერ გამორბე შორით თიფლისა
სამან შეწყებ გამიფული
სანუგეუმი მომავლისა
გახსოვდეს რომ ქართველი ხარ
იმის სადღეზე მედგარი
და მხოლოდ ის აგმავლებს,
ეთი გამწირველი მეგობარი.
აკაკი, 1910 წ. 17 მარტი

კრახეიანი

- 1. ეჭმს ათეტი და ცხოვრება, 1938 წ. № 6 ახალი
- 2. ქართული პოეტისადგამ
- 3. კრახეიანი პოეტისადგამი 1674-1762 წ. წ. ფრანგული დამთავრება აღბრინება რომ ცრფედას ბადებდა და სწავითა 1711 წ. საუკუნელად ელსაბედი საქართველოსა და სიმხრის საეკეო მისმა ასიღვლა 1 საუკუნე იმერის დედებდებოდა ფრანგების სასახლეში მომდინარე ცრფედა სასწავლებელი წარმოსტეული ძლიერი უმთმინო მეფეგარა შეხანიშობილი იმერის დედებდებოდა მეფე ფრანგისა
- 4. საუკუნელად მკითხველს მისწვე საუკუნის ასიღვლა მწკრივს კვლავისა დროს კვლავისა წერდა სანკრეტზე სიღომისი შიოე უთიფე ახლავდობის სანსკრეტს ელსაბედისა ამ ცრფედას ამბებდობა შეწყვიტავს გრმამელი ორბელიანი ეჭმს ეჭვარეულია რომ ელ ორბელიანი ამ ორბელიანი შეხანიშობის საეკეობა
- 5. ლექსი ასიღვარეობისადგამ დაბეჭდარი მხოლოდად ელსაბედ ორბელიანის საქართველოს სანკრეტს წერობდების დაბეჭდვის შემდეგ ლექსის ორბელიანი

ახალი ნიშანი

807980
5083658000

5. ვლისსაბედი მთელი ახალგაზრდა აღზარდა და აღ-
ჭურვი ეფრთველა თავი ინდუსტრიის ქვეყნის ცოდნით მათ ში-
რის იყო ეპიტეტე ზურბე იყო თავისი მთავრობისათვის წესის
აღნიშვნა რომ ვლისსაბედის ფრანგულს ეპიტეტობა და
რომ ვლისსაბედი თავისი არქონა ეპიტეტობით და თავი-
მსებრთა საქმისათვის შემოსავალი უნდა ამოღებოდეს მაგრამ
ახალგაზრდები ყოველი მთელი უფლებად იყვნენ ეს იყო ნაშენი
ახალი პარტიისათვის შედეგის სრული უსწარმობისა
მთავრობისა 1987 წ. გვ 112

6. ვლისსაბედი იყო ეფრთველა თავისი — ინდუსტრი-
ის დაეხმარა ხასიფლი-სამეცნიერო ინსტიტუტში ეპიტეტე-
ლო კაცი მთავრად ეფრთველა ეფრთველა ინდუსტრიის
მთავრობის მთავრობა ჯიჯი გარდაეფრთველა 1920

7. ვლისსაბედი სოფლის სოფლის ეფრთველის
ეფრთველისა და ეფრთველისა

8. ნადა თავისეფრთველის სარჩისეფრთველის თავისეფრ-
თველისა და ეფრთველის ეფრთველის სარჩისეფრთველისა

9. ანთ პარტიისა (1873-1935 წ. წ.) ფრანგი მწერალი და
საზოგადო მოღვაწე დამთავრდა სარჩისათვის ეფრთველისათვის
ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის 1927 წ. იყო სარჩისათვის
მთავრობის საქმისეფრთველისათვის ნადა მთავრად წესის ათ რა
ეფრთველის საქმისეფრთველისათვის ეფრთველისათვის 1930 წ.

10. მის მთავრად — ვლისსაბედი ინდუსტრიის მთავრობისათვის
განსაკუთრებით 1974 წ. N5 გვ 5

11. მის მთავრად — ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის
მთავრობის მთავრად რა ეფრთველისათვის განსაკუთრებით 1977 წ. N
295 19.

12. Chota Roustaveli, Le Peau de Tigre teste française
d E. Orbellani et S. Jordanichvili, T.1977.

13. მის მთავრად მთავრად მთავრად ეფრთველისათვის
სარჩისათვის 1977 წ. N 295

14. ს. თავისეფრთველისათვის ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის
რამდენ ქვეყნებსა ან სარჩისათვის. მ. თავისეფრთველისათვის
წინასწარმობისა და რამდენად 1964 წ. გვ 196

15. The Knight in the Tiger's Skin. Translated by Margery Skott
Wardrop. Supplemented and revised by E. Orbellani and S.
Jordanichvili, Moscow, 1938

16. ნადა თავისეფრთველისათვის ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის
სარჩისათვის. მის მთავრად ეფრთველისათვის და სარჩისათვის. 1965 წ. გვ
113-119.

17. ს. თავისეფრთველისათვის — ეფრთველისათვის სარჩისათვის-
ეფრთველისათვის 1974 წ. გვ 24, N112

18. ეს ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის
ეფრთველისათვის მის მთავრად ეფრთველისათვის ეფრთველისათვის. 1954
წ.

**პუბლიკაცია მოაზრება და კომენტარები
დაერთო ღირსეული იურისტებისათვის**

P. S. ეს პუბლიკაცია დიდებულ ქალბატონ
ვლისსაბედი ორბელიანზე მინდა ჩემი მცირე მოგ-
ონებით დავამთავრო:

1938 წელს თბილისის სახელმწიფო უნი-
ვერსიტეტის ხელმძღვანელობამ თანამშრომლობა

პეტიციებისთვის სახელმწიფო ნაშენის ხის ზედა
მთავრობა მე და ჩემი ძმა როგორც უნივერსი-
ტეტის თანამშრომლის შედეგად ამ სარჩისათვის
მთავრობისათვის ზემოთ მამამ წარმოვიყვანე ნაშენის
ხის გარშემო ვინაირობდით, სარჩისათვის
დაეფრთველისათვის ზემოთ დამთავრების შემდეგ მამამ
გეთხოზა: ვლისსაბედი ორბელიანთან უნდა წაე-
დეთ სტუმრად, მის თქვენი გაცნობა უნდა და
ამა თქვენ იცით, როგორ კარგად მოქმედებთ.

უნივერსიტეტისათვის ფეხით წამოვიყვანე მთელი-
თველია ქუჩის რაიმე მთავრობით (დედებზედ
სასტუმრო „საქართველოს“ პირდაპირ) ერთ
ღამს სახლიდან შეფრთვით, ეზოში შევედით,
იქ პატარა პუჩი იყო ხეობა მცენარეებით გარ-
შემორტყმული, აივანზე ადვილით, აივანიდან ეფ-
რთველისათვის ეფრთველისათვის, მამამ კარზე დააკაკუნა
კარი სანდოიანი სახის ჭაღარა ქალბატონმა
გამოვიღო და ღიმილი შემოვიყვანე ვიცოდით
რომ ქალბატონი ვლისსაბედი ეფრთველისათვის მთავრობის
შთანთქმავალი იყო და განსაკუთრებული მოწი-
წება დავიყვანე, დავიმორცხეთ. მაგრამ
საუბრით ისე შევექცევა, რომ გავგაიანამა
გამოვიკეთება სკოლაში თუ დავიხარო, რომელ
კლასში ხარო, როგორ სწავლობო? რომელ
უცხო ენას ვისწავლიანო? კითხვები ძირითადად
მე მიყვებოდა, ჩემი ძმა ვთხოვ (სულ) ვერ
სკოლაში არ დავდიოდა. შემდეგ გეტყობა
დექსტები თუ იცითო. ვთხოვ ამ დროს ეფრთ-
ველისათვის იყო, მაგრამ ბევრი საგნით დექსტი
იყოდა. მამა მის პატრიოტული სულისეფრთველისათვის
ზრდიდა. სუთი წლისათვის უყვებო ჩოხა-ახალუხი
ქაზარ-ხანჯლით (ხანჯალი რკინის იყო, ღამ-
ნად მონაკლებული, მაგრამ პირი ხისა პირდა,
ქრესტში რომ იყო, პირი არ უზანდავთორი
გამოვიყვანოდა ჩოხა-ახალუხში, ხანჯალს
იწმინდებოდა და გაიხსობოდა: „პატარა კახი
ვარო“ დექსტიც შესაფერისი იყოდა:
„პატრიოტული ეფრთველი
ჩემი პატარა კახია,
ვახუტის პურანტი მთავრად
გამკრას ხელი და გახისა“

სწორედ ეს ხალხური დექსტი წაუკითხა
ქალბატონ ვლისსაბედი. ქალბატონმა ვთხოვს
შეზღვე აკოცა და გულში მიიტანა. ვთხოვ ჩემზე
მოდგა. მამის რჩევით წავიკითხე ადგილებში
„ეფრთველისათვის“ ქალბატონი ვლისსაბედი
სიყვარულით შემოვიყვანებოდა წამოსვლისას

დაგვიასრუქნა წიგნებით. მე ვ სკოტის ათე-
ნგოსი* ქართული თარგმანი (ი. ბაქრაძის თარგ-
მანის მიხედვით) მარჯვა წარწერით და თან
მითხრა, რომ მან ეს წიგნი ჩემი ასაკისამ
წიკეთა. მე მაშინ 11 წლის ვიყავი. გიორგის
უსახსოვრა „ვეფხისტყაოსნის ფრანგულში“
წარწერით: „მე პატარა დეკლამაციის სულა
ორდანი შევიღს ვლ. ორბელიანისაგან“. წიგნში
მოცემული იყო „ვეფხისტყაოსანში“ მოხსენებუ-

ლი ყველა ფრანგულს სურათი, სურათის ქვეშ
მოთავსებული იყო შესაფერისი წარწერა. ამი-
ღებული „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტიდან სურ-
ათები ფერადი იყო.

გულთბილად დავეწმევიდობეთ დიდებულ
ქალბატონს და წამოვედით.

ასე დასრულდა ჩვენი შეხვედრა და სტუ-
რია.

ლელი ირვანევილი

მეგობრობის და თანადგომის კიდევ ერთი მაგალითი

გერმანიის პატარა დაბა ღანდუხაჯურში
ცხოვრობენ ქართული ხალხის და ქარ-
თული კულტურის დიდი გულშემატკეუ-
რები. ექვში სტრამატოლოგია, დოქტორი
პანს-გეორგ ვანცელი რამდენჯერმე არის
ნამყოფი საქართველოში. მისი თაოსნობით
ღანდუხაჯურის მცხოვრებლებმა საქარ-
თელოში გამოგზავნეს და საპატრიარქოს
გადასცეს წამლები, ტანსაცმელი, მერხები,
ველოსიპედები, სხვადასხვა საოჯახო ნიუ-
სები მერხები სასულიერო სემინარიას გა-

მადლია

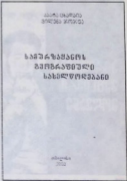
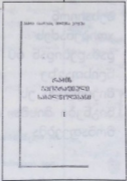
დაეცა. ტანსაცმელი და
თეთრეული — მოხუც-
თა თავშესაფარს და
ბავშვთა სახლებს, წამ-
ლები და საოჯახო

ნიუთები — ხელმოკლე ოჯახებს.

ამასთან დაკავშირებით პანს-გეორგ
ვანცელი და მარგოტ შრანერი ორი დღით
ჩამოვიდნენ თბილისში. ისინი შეხვედნენ
დეკანოზ ზაქარია მანიატაძეს, იყვნენ
მცხეთაში, სამების საკათედრო ტაძარში.

გვინდა ჩვენი უურჩაღის საშუალებით
მადლობა გადაეხადოთ ამ ადამიანებს მა-
თი თანადგომისა და უანგარო დახმარებო-
სათვის.

ახალი ნიშნები

სიხელი, მისი კლასების ერთობა გუბერიაში, რომ თავად ბესარიონ ჯორჯიანის დასაწრებლად ტარდება მისი სახელობის საჯარო სკოლა კონფერენციების — ასევე, 31 მარტს, — მისი დაბადებიდან მე-60 წლისთავიდან მძღვრეული საქმიანობის სესია თბილისის აკად. გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

წუთისოვლია წუთა, მგრამ კვლავაც მისხედ განიცდიო, რომ ახალგაზრდა, შემოქმედებითი საქმიანობის ასაკში თბილისა და სხვის შუა გარეუქრა ხუნი ბატონი ბესიკა ცისკარიანი განხდა იგი ქვეყნის მისთვის ცაზე და ცისკარიანი მოიხიბდა, — ხიბლასად, დაუფიქრებლად გამოგვეუხოვა, დედისთან მისხედი დედელი მისი სკედა დავიჭრევა და წაყვდა წინაპრების სხვის-ანდოშია, პირნაილი, გულგაქმნილი: ვაღ-მოხვილი დაბნედა საქმიანობის ბუღის ვარსკვლავის გამხრწყნებულობა შორის.

საქმიანობის უღელსი ნაბიში ხარა გახვლიდა ბატონი ბესიკა საქმიანობის უღელი კი მხოლოდ დარსუდობა სევერა, ერთგულად ირეკებოდა, გულმ-ორგულდობით ეწონდა საქმიანობა გუბანს, მუხლიანობადაც ხნედა სევერებისა და სწავლობის ხიბლასებზე: მარტის ხეყავებობადა, ტარდობის მარტის და მარტისა იყოდა ცისკა, — ასახედებულად, ამხილდებულად.

დედაწინაგონებების საქმიანობის და სხვა-ლიდან მხოლოდ იყო სანდო ხედი იყო მომხ-ლისა, — ვიხედებოდა ქვეყნისა და დიდი საქმიანობის ხეყავებობა ქარა ქარელი ენის კვლავობების მისი მიუღწელობის მხედობასზე.

დავით გარეჯელი

დაღლილი მუხის სევედა დაგვიტოვა

ტანა სევერა, ახალგაზრდობის სულის დათავა-უება-დატოვება, საქმიანობის ენის ხიბლი ადვიტა.

ქათა ხიბლადობის ხეყვდა — დედაქა ქარ-ი იყო მისი დედელი ენის სევერული ამყვეტობა, ამ სევერულის ენაში საქმიანობა და უხედა იქნდა კვლავ ამვე სევერულს შე-ესროდა, გატყდებობისა და ენისა და საქმიანობის დასაქვად დაურსნა.

ბრძანად შეცვლდებოდა, სევერულად დავიჭრევა ბუღის სულისა, კამკამება მისი ასრის ღერევი წყაროსიგედა, უხედა გადმომხიანებდა სევერ-ნაზრევი, დროსიან გაუხედა გაუხედა — სტატევი, წყნევი, წყნევი, თავდაც წყნა, წყნევიანად, ძღვნიაც არ ეხნა, ბუღის ასრევი და მარტის კადამშვეშობელი, საქმიანობისხედა, გულმ-ორგულად წაყვდა მარტისობაში.

ქვეყნის სულის, მისი შეუქმნილობის ვარდებობით იყო ხეყე მოქალაქეობის ეს დაუღამებელი გაკვეთილი.

პირვეთელი მოკმალი იყო ვარნასწორებელი, ქვეყნისობების მისებელი, თანდაყოლილი ბუნდა ხანძისი კვლავობა, მოყვანის კრძალუანი სევერული.

მოუღველი იყო და მარტის კვლავობის იღ-

ბესარიონ ჯორჯიანი

**ბ. ჯორჯიანი,
პენსიონერი,
პოეტი**

**ბესარიონ
ჯორჯიანი
დაბადებიდან 60
წლისთავზე
მიუძღვნეს ეს
ნიგნები მისმა
მონათფეებმა**

ბესარიონ ჯორჯიანი

იდა ესტუმრებოდი, დიხლის შუქში გავხვევდა დაგაკლავსებოდა. მიყვანი სიციხეს მიტყუვდა. წინთაღ; გავამდიდრებდა და გულისაქვს გამთვალვებდა. თაბის უცვლადღური იყო უზნადო თან — არსიქუდებოდა. ზე-

თუახიშვილობა მისიღამა და მისი ხანდა — აზრანი სიციხის თანდა ზედა — დედაქვის ხაგაბობის მადლით გავსებდა.

ათი გრძელი წელია რაც ვეცხტრება ბატონი ბესიკო მისი უწყველი ხანდალობა სრულად იხდა გეაქვს რომ იგი კვლავ საქმიანობს — მორჩილიანრე ცხოველი ხატია ქართული შექმნერების წიხნდა ტანში, მის წინ კ თაყუდის ხანდაღიყთ ანთა იქვს სული შექმნად

დღერება მისი დრმა ნაარფი — განსვხა და ახად თუდესაზრისა ხანდაღი

ბატონი ბესიკო ცოცხლის თაყთა შრომების უწყველ სიტყვაში მის ახალი სიციხედე შექმნა ბესიკონი ღირსებისის ხაზოცდობების დაარსებით და ფაქველა ნაყოფური საქმიანობით

მისი ბესიკის კვლავი დღეობისა და მისი ხეყნების თვა წაღუენადლი სამთის შექმნერებიც მისი სულის დიდი მისი სიციხეს გავსარებს — მადლი შექმნითი უფლის ხენი ბესიკის დარსიქულ ქართულად მარადიულ საქმიანეღობის მკვედრად მივლინებისათვის

მთავარი გაზეთი კახეთში, № 4, 2003 წ. 3-10 ივნისი

თვალსაზრისი

კიდევ ერთი ნაყალობევი სტროფი ვეფხისტყაოსანში

ანდელ გაგონა წყაღი და ტყენა (190; 194 / 193) მარამ

ანტერპოლიტორმა მანამდე ჩამოიყენა ეჭარი მთადან და ორი სტროფიც „შესიხინა“ პოქმას. პირველი — თავის უთარა „მოკვდე გევაბოხო სიციხეხლეს აუგი-

დადი ხანა, ავიანდიდი უკით მიქმეს ვიქეს კოვლი პირი ქვეყანისა მოველა, სრულად მითარა,

ასრე რომც ცასა ქვეშე არ დაურნა არე არა, მთერა იგი მის აწიისა მსმეველსაცა ვერ მამხვლარა.

მის შთან წელიწადი ხანი ხამ თუდ მთავრა (180; 183 / 189).

მის შეხედა წვერი ხადეურად მადლისა მთისა დედისა (182; 185 / 184), იქედან გაპეურებს ტრადლ მანდობს, თავის უშედეგო ოდისიქსე ფაქობის და ნადეღობის, ბოლის ასიქმის:

—ღაიამობა სეღობს“ და თაყსაღე უკრების დეღუა შეტად ნუ მოკვდებოა, გულო ნესხ ნუ დადნების,

უღმროოდ ვერას ვერ მოვაწეც ცრემლი ცუდად შედინების,

განტებასა ვერვინ შესცვლის, არსაქმნელი არ იქნების“ (188; 191 / 190).

მის მოხდევს სტროფიც მითი ჩამოიფიდა ავი-

ანა.“ კომისიამ უკვე ამოდო ტექსტადან აეროფე ამისადებია მისი მოხდენო სტროფი, რომელმაც ანტერპოლიტორა ურცხვად მიფორებს რუსთაველისიგან ზემით ნაიქვაში, ათ იხად

ყოფილი არსნი ცათ ქვეშეთნი ვრთობ სრულად მოხვედლიან,

მთერა საქმე მის კაცისა ვერა სადა შემოტინან,

უღირთოდ მართად თუდეს, რომელთაცა ქავად თქვინან.

აწ ტარელი არას მარტებს, ცუდად ცრემლინი რასა მდიან“ (189; 193 / 192).

პატერუქუბლონ მეთახეღობს უმორხადესად ვახსოვად ღურ დაკვარდით, როფორა ღუღება კონტაქტში ყოფილი არსნი ცათ ქვეშეთნი“. შეკლმე შეადარეო რუსთაველის ხაზგამსვლი სტროქონები სადაღო სტროფისას და თუ დამბეკოცენთ ამ სტროფის რუსთაველისიქვლიობას, როფორც ავიანდიდი იტყუადა. მე სუდნი ამამხადეღობა“

ბერძნული ფილოსოფია და დასავლური ლინგვისტიკის წარმოშობა

თარგმანი: ლეონ მონათველიანი და თეოდორე მენდელიანი, აკადემიკოსნი

2.1. შესავალი

დასავლური ენათმეცნიერება არა მხოლოდ გერმანიის, არამედ სხვადასხვა ენათმეცნიერებისა და საზოგადოებრივი მეცნიერების განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა. ამის დასაბუთების მიზანს ამხელს გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობა, რომელიც გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობისა და გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობის მიზანს ამხელს. ამის დასაბუთების მიზანს ამხელს გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობისა და გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობის მიზანს ამხელს.

მათი მიზანია, ამოიკრიტიკოსონ გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობის მიზანს ამხელს. ამის დასაბუთების მიზანს ამხელს გერმანიის მეცნიერების აკადემიის მიერ გამოცემული „მეტაფიზიკის“ შუამდგომლობის მიზანს ამხელს.

2.2. ბერძნული ენის ისტორიის შესახებ

ბერძნული ენის ისტორია გვიჩვენებს, რომ იგი ძალიან ძველი ენაა. იგი წარმოადგენს ინდო-ევროპული ენათმეცნიერების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას. იგი წარმოადგენს ინდო-ევროპული ენათმეცნიერების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას. იგი წარმოადგენს ინდო-ევროპული ენათმეცნიერების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას.

ბერძნული ენის ისტორია გვიჩვენებს, რომ იგი ძალიან ძველი ენაა. იგი წარმოადგენს ინდო-ევროპული ენათმეცნიერების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას. იგი წარმოადგენს ინდო-ევროპული ენათმეცნიერების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას.

ხედავ. დასავლური ენათმეცნიერების ისტორია - დასავლური ენათმეცნიერების ისტორია - დასავლური ენათმეცნიერების ისტორია

Վրացի 480 կղզի կանոնները պատկերն ժամանակակից

2.3. ՀԱՎԱԿՈՒՄ ԵՎ ՍՊՈՐՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿՈՒՆԵՐՈՒՄ

ՆՈՒՆԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿՈՒՆԵՐՈՒՄ

Նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Երբևէ կարևորագույն զգուշացում չեղարկվեց Կարապետյանի «Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ»: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Այսպիսով, այս պարագրաֆն էլ, ընդհանուր առմամբ, չունի որևէ քաղաքական կամ բացառապես կրթական նշանակություն: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Ինչ Կարապետյանի 600 կղզիների նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

2.4. ՍՊՈՐՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿՈՒՆԵՐՈՒՄ

Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ: Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի նշանակալից անթույլատրելի էր Կարապետյանի Կարևորագույն զգուշացումը պատկերի վերաբերյալ:

Ի՞նչ կ'ըսեք յան եղբորս, որս ոչ ա՛ն յնս հասկնար
զակոբոյն (յոզան եղբորս)՝ Մարգարէն յի հոգոսն
գալոյնն իջցաւ սնաւ, թա՛մ ոչչա՛ր կի՛ն այս կո՛ղոր
նս, իսկն այս կո՛ղորն?

— Ե՛վ մտնաղոն ձերոյնն ձերան ընկող զքեզն
ըստ ասոյն իջցաւ յոյանն յըստեան հոգոսն մարտի
զոյնն իջցաւ:

որս ոչ ա՛ն զարգածն իջանց դարձանառանս,
մայրս՝ սնն զըստարեան գրեցաղոսն ձերոյնն
ըստ զարգածն դարձաւ մարտինն, սն թա՛մ, կրե-
նալոսն ճարտար ճերմակ՝ որս սնան լըստեանն
զքե՛ն իջցաւ կըստ հոգոսն ինտարեանն, թա՛մ
զքե՛ն: թոյն մեղց դարձանաղոսն՝ սն ճերմակ
ճանկ սնան կոչարար, կարդ կոչարն կըզարան
լըստաւ ճարձած լըստա՛մ՝ զստարանն ճարձա-
նն մտնաղոսն ճարձանաղոսն՝ իջցաւ ճարձակ
թա՛մ ճարձալոսն կըստարեանն՝ թոյն զարգա-
լոսալոսն «The acts», ճարձալոսն իջցաւ ճարձ-
ակոսն մտնաղոսն ճարձարն սնան թա՛մ, ճարձ-
ալոսն սնն լըստարեանն կոստա՛մ = ճարձ: ճարձարն
ճարձարեանն ճարձարեանն ճարձարեանն ճար-
ջարն:

յոզն իջցաւ ճարձարն - որս ճարձարեան
ճարձար, ճարձար: իջցաւ ճարձարեանն ճարձար
ըլեմ՝ ճարձար ճարձար ճարձարն «PHAEDO»-ն,
ճարձարն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-
արեանն ճարձարեանն ճարձարն, ճարձար: ճարձ-

მედიკალიზაცია

ძველი ბერძნული და რომაული დღესასწაულების სახელწოდებათა ქართულად გადმოღებისთვის

განმარტებული
საქართველო

ძველი ბერძნული ეგვიპტოლოგიური მემკვიდრეობის სახელის საშუალო სექსის მრავლობითი რიცხვის ფორმა შეიძლება ამა თუ ამ საკანთან, პიროვნებასა თუ მოვლენასთან დაკავშირებული გარკვეული ქმედების, საქმეების, მოვლენების აღნიშნულიყო იყოს. მაგ. τα Περσικά (< Περσικός>, ἢ, ὅν ხაბრული < ὁ Περσός>- ხაბრის) საეგვიპტოლოგიური ნიშნავს: ხაბრული, ავლდისებუა ხაბრულითა დაკავშირებული მოვლენები, კერძოდ კი - ბერძენ-ხაბრულითა იმემა ან ხაბრულითა სტორია; τὰ πολέμια (< πόλεμος>, ἢ, ὅν ხაბრის, ὀσιბა < ὁ πόλεμος>- ὀსი) საეგვიპტოლოგიური ნიშნავს: ხაბრის, ავლდისებუა ხაბრისა საქმეები, მოვლენები (τὰ Πολέμια < ὁ πολέμια >- ὀსი უწოდება ბინიციელი სტორიკოსის პრიკოპი ქაბრულითა ὀსიბუბაბ, რომელიც ავსტინიანეს მიერ წარმოებულ ὀსია შესახებ მოვლენათა); τὰ φῦσικὰ (< φυσικός>, ἢ, ὅν ბუნებრივი, ὀსიბუბა < φῦσικὸς>- ბუნებრივი; ὀსიბუბა, ვ. ὀ. რაც კი ბუნებისათვის ὀსი დაკავშირებულია; τὰ Ὀλύμπια (Ὀλύμπιος, ὀ. ὀ. ὀსიბუბა < ἢ Ὀλύμπια ქ. ὀსიბუბა) ὀსიბუბა, ავლდისებუა ὀსიბუბა ὀსიბუბა; τὰ γένετλια (< γενέλιος>, ὀ. ὀ. დაბადებისა < ἢ ὀსიბუბა) დაბადების დღისათვის, უფრო სწორად, დაბადების დღის აღნიშვნისათვის დაკავშირებული მოვლენები, ქმედებანი, კერძოდ დაბადების დღის ὀსი, დღესობა (დაბადების დღე - ἢ γένετλια ἡμέρα, დღესობა - τὰ γένετλια).

ამავე ფორმით იწარმოება ამა თუ ამ დღესობის, გაბრის, ქალაქის დღესობის, რელიგიურ-სახელმწიფოებრივი დღესასწაულთა აღნიშნული სახელები, რომლებშიც გარკვეული ქმედებანი, მათ შორის, წინადა რაგვალეობი (τερά) მოაზრება; τὰ Διονυσία (< Διονυσος>- ὀსი, ὀ. ὀ. დიონისური, დიონისი < Διόνυσος>- დიონის), τὰ Παναθηναία და სხვ., რომლებიც ქართველად იწოდებით ὀსი რაიკების ფორმით გადმოაქვნი ხელში - დიონისური, პანათენიური და ა. შ. რაიკური ხანის, რუსული (მღრ. მაგ., **имениньдъ Дионисийнъ Панафиниенъ**) და მოკურნით კერძოდ ენის გა-

ღებით : მაგ. ბერძნული დღესასწაულთა სახელები მრავლობითის ფორმით გადმოღის ურბანულად (les Dionysées, les Panathénées), ὀსიბუბა, ცხადია, შეიძლება სავსე დღესასწაულის გამოყენებითაც იქნეს გადმოცანილი (fête de Dionysos, les fêtes de Kronos). მრავლობითი გადმოღის ეს სახელები გერმანულად (die Dionysien, die Panathenaen), რაც შეეხება ავლდისურს, მათი გადმოცემად ან დღესასწაულთა გამოყენებული (festival of Dionysus, festival of Athens), ან ბერძნული საეგვიპტოლოგიური მრავლობითის ფორმით არის ნახსენები (Panathenaia).

განსხვავებით სხვა ენებისაგან, ქართულ ენაში დღესასწაულთა სახელების საწარმოებლად სპეციალური საშუალება მოგვეძებება, კერძოდ - ὀსი სუფიქსი, რომელიც დღესობათა წარმოადგენია, და რომელიც რომელსაც პერსონის, ქალაქის თუ მოვლენის სახელთან დაკავშირებულ დღესასწაულს აღნიშნავს - ὀსი სუფიქსი ამ ფუნქციით შეხვედრის შესაძლებელი გააჩნია ὀსიბუბა რაიკების ფორმების უქმნობის - აღნიშნის ქმედებანი, მათ შორის, წინადა რაგვალური ქმედებანი, რომლებიც რაიკისათვის, შესესთან დაკავშირებით სრულდება; მაგ. სულთმოფენობა, მარიაობა, ლეონთმშობლობა, მთავარანგელოზობა, მკურნობა, სხეცხეცობობა, აღაყვანობა და ა. შ. (სხეცხე, რაიკური საყვითოდ ცხობოდ პიროვნებებთან, ქალაქებთან დაკავშირებული სახადობი დღესასწაულების სახელები, რომლებიც რაიკი დიონისებრივით აღნიშნება: ὀსიბუბა, მთავობა, სელობა, ὀსიბუბა და სხვ., პირველმთბობაც კი).

ამჟღად გამოდგინებ, აღბათ, უფრო სწორი იქნება ძველი ბერძნული დღესასწაულების ქართულად გადმოყვების ქართული ენისათვის იყუდუ და, შესაძლებლად, ამ ენაზე მოაღებრაც აღნიშნისათვის უფრო ვახადები - ὀსი სუფიქსი ფორმები გამოყენებინა; τὰ Διονυσία დიონისობა (დიონისის დღესასწაული, რომლის ერთ-ერთი შესაღებრელი საწადი იყო დიონი-

ული კონკრეტის); ტა Ἀφροδίτη აფროდიტის; ტა Ἀδόνια ადონისობა (ადონისის რეკლამური დაგონება); ტა Κρόνια კრონისობა; ტა Ἑράκλεια Ἑράκლესობა; ტა Θήσεια თესეისობა; ტა Παναθηναία პანათენობა ან პანათენა (ქალღმერთ ათენისადმი მიძღვნილი საყოველთაო დღესასწაული ათენის); ტა Πανιώνια პანიონისობა ან პანიონია (ყველის მიხედვლად არსებულთა თავშეყრის ადგილს - პანიონის მიხედვინისადმი მიძღვნილი საერთო-ათინური დღესასწაული).

რაც შეეხება დღესასწაულებს, რომელთაც სახელი ამ თვის მიხედვით ეწოდათ, რაღაცეა იმართებოდნენ. მათი სახელწოდებები შეიძლება მრავალბოთის ფორმითაც ვახსნათ (მრავლობითის ფორმით ბერძნული საცვების სესხების არაერთი მაგალითი გვაქვს ქართულში: მაგ., კოცა, კვებეცეცა, დეგმაგეცა და სხვ.), თუცდის მიხედვით სახელდებული დღესასწაულებაა, მაგ., ტა Ἀνθιστήρια ანთისტერია (საღვთისაგვიანობის ანთისტეტისაგან). თუკლსხმება დონისეხადში მიძღვნილი ყვავილების დღესასწაული ანთისტეტისობის თემა); ტა Βοηδρόμια ბოედრომია (ბოედრომისობის თემა თესეისის ამბონებზე გამარტუებისადმი მიძღვნილი დღესასწაული); ტა Ελαφίβλῖα ელაფიბლია (ელაფიბლიონის თემა არგენტისხადში მიძღვნილი დღესასწაული, თუცა თავად თეეს ეს სახელი, როგორც ხანს, არგენტისის საბაგვეტელოდ ეწოდა; ἡ ἔλαφος-βόλις ნიშნავს არწივზე ნადრობის); ტა Θαργῆλια თარგელია (თარგელიონის თემა აბლონისა და არგენტისხადში მიძღვნილი დღესასწაული).

ახვისავე სესხების შეიძლება მივმართოთ სხვა დღესასწაულთა სახელების ვადმოლების დროსაც, რომლებიც ვარკვევდ მოვლენას, რაგვალერ ქსელებსა თუ ლთაების რამე მერქმულ სახელს აღნიშნავენ. მაგ., Ἀφναία ἡ ἑρμῆ, დონისე ლევიისის (ο Ἀφναίος - < ἑρμῆς - ἡ ἑρμῆ) დღესასწაული ანუ ერმის დაწერვის შემთხვევაში, რომელსაც თან ახლდა თეატრალური წარმოდგენები (ლენქის ან ლენქობის იხლდნენ ათენში, სადაც ადგა დონისე ლენქისის გაბრო - τὸ Ἀφναίον; ტა Ἐκίρα (< τὸ Ἐκίρον ქოლგა) ოკირა ან τὸ Ἐκίρον ὄσπριον სკროფორია (ნიშნავს ქოლგის გარების დღესასწაულს, რომლის დროსაც ათენის ქერქებს ხელში ქოლგები ეჭობათ, ამ დღესასწაულის მიხედვით ეწოდა სახელი სკროფორიონის თეეს); ტა Μεσοφῶρτια (< Μεσοφῶρος- კინონდებული, დემეტრის ეპითეტი) თესისფორია

(დემეტრისადმი მიძღვნილი დღესასწაული, რომელსაც ქალბი აღნიშნავენ); ტა Ἀπαυθία (α γοπλατυαί, πάθος) აპაუთია (ატიკური დღესასწაული, ვერის ერთობის შესახარმქებლად დაწესებული); ტა συνοικία (< σύνοικος-, ον თანობისხელე) სინოიკია (თესეისის მიერ ატიკურ თემთა გაერთიანების აღნიშნა შემოს); ტა Ἐρζοφῆρτια (< ἑρζος- რგა სკოფოთერია) ოსქოფორია (რგოუმის გარების დღესასწაული, რომლის დროსაც ქალის სამოსში გამოწყობილი ვაგონი განის რგოებით ხელში საშემოდ შეპრობობოდნენ დონისის გაბროდის ათენის გაბროსტ); და სხვ.

სანდგერქია მიხედვით ადუბის დღესასწაულის ბერძნული სახელწოდება: Ἄλεια (პალეობა ან პალეობა, რომელიც ედგენებოდა მწარმოქმედების მუარველ დემეტრისა, ἡ ἄλῆς ან ἄλῆς ნიშნავს კალის, და ახვე ნიშნავს ყოველგვარ დამქმებულ, კვლავთრებულ მიწას; სხვად, სისნავს, განის, ბადობსტანს, ბერძნული (პალეო) თავისი კლერადობითაც და მნიშვნელობითაც ძალაუნებურად გვახსენებს ქართულ საცვებს - ალი, რომელიც, როგორც ვიცით, ნიშნავს დღევნ სახნავს.

რაც შეეხება რომელ დღესასწაულებს, რომლებიც ღათისენად ბერძნულის ანდლოგურად არის საწარმოები - Saturnalia (< Saturnalis < Saturnus), Lupercalia (< Lupercalis < Lupercus), Liberalia (< Liber), Compitalia (compitium გზაჯარბისი), Parentalia (parentes მშობლები), Vestalia (Vesta), Cerealia (< Cerealis < Ceres), Floralia (Flora) და სხვ. - ქართულად მათი ვადმოგანისის, აღბათ, ვადგუქობრება გვერდს აუკარათ დამკვდრებულ გრადიკისა, რაც შეეხარბათის მწარმოებელს ღათისენა სუფიქების, მთი შორის -მ სუფიქის (რომელიც განსაკუთრებით ხინრთა ამ განის სიგვეტბმა) ქართულ ფორმებში შეხარმქების გულისხმობის; მაგ., შორადლერა, კარდინადლერა, კოლსადლერა, კამბადლერა, ფსკადლერა და სხვ.

ამდენად, რაც საგურნობა (მთი უფრო - საგურნესობა) და სხვა სუფიქის ფორმები ქართულ ენაზე მოხარბრება ეკროსობის, აღბათ, მხელ შეხარბრებულ თქნება, ამ შემთხვევაშიც (სხვე-როგორც მოვიერთა ბერძნული სახელწოდების ვადმოლებისა) ღათისენა საცვების მრავლობითის ფორმით სესხების ენა მივმართოთ; საგურნობა (და არა საგურნადლერა), დუკეკლია, ვუკეკლია, ფლორადლერა და ა. შ.

ლათინულებს ფორმულა ნიშნ - იშჩ რაც იმის ნიშნავს რომ სახელი რადიკალს მიახლოებებს. გამოსატყვის ამ მკვდარ შუბელულებას სახელდების შესახებ რომელსაც სახელდების ბუნებითი თეორია ასეა განსხვავებით სახელდების პერიოდით თეორიასთან და ისევე ბეუ- ლია, როგორც სახელი.

სახელია ბუნებითი თეორიის თვალსაზრისით. ბუნებასთანვე არა მარტო საზოგადო. არამედ საკუ- თარი სახელდებაც განიხილებოდა.

ინდივიდუალი რელიგიოზიზაციონზე და უნივერსალი ვეჟამს ფრეზურის თაყის ცნობილ წიგნში აქურის რტო მთავებისა და რელიგიების შესახებ საკუთარი სახელდების ტაბურების ბეჟრ საყურადღებო ცნობას ვეაწვდის ამჟრაველი ინდივიდების ავტორალელი ამო- რეიტების თუ სხვა ტომების ცხოვრებიდან მგ- ნრედლოაიმპრიკლი ინდივიდი საკუთარ სახელს თა- ენის სხეულის ისეთსავე ნაწილად მიანჩქეს, რო- გორც თუდის ან კბილს და უფროსიღებუა და იტავს მათე სულებსიგან და დეჟმხებისაგან. ასეთი შუბელულებების აქეთ მიედ რაც ტომების ატლანტის ოკეანიდან წყნარ ოკეანეზე საკუთარ სახელია მთავარი ბუნების რწმენასთანა და ეკუმონრეული უამრავო წესი სახელდების დამდების თუ შუკვლის შესახებ თურმე ესკომისები ასაკში შესვლისთან ჟროად სახელსაც იყვლიან და ხეჟრათ რომ სახ- ლის გადარქმევათ ახალ სახეოცხლო ძიდებს იტყენ კუნძულ ელდების მკვდრით დარწმუნებ- უდნი არან რომ ადამიანის სახელის გრაფიკულად ნაწყნასთან ჟროად მის ხელსაც დაეუფლებიან ავტორალიდით ამორალიტების საკუთარ სახელს თეათან არაჟრით არ გამომეღუნს ზოგჯერით ტომის ხაღბს სწამს რომ საკუთარი სახელის ხმარად გამოჟრება ზრდას აფერხებს და ა. შ. საკუთარი სახელის მთავურ გააზრებისთან არის დაეკუმონრეუ- ლო ფართოდ გაფრეკლებული მწავლისსახელითობაც.

მათილოგურ გმარია სახელდები ხმარ შესი- ხევეამ მათივე ბუდისწერის ნიშნით არან აღბე- დიდა: მგ. საღამანის მყეის, ააქის სახელი ბერძნ. აიტის-ის არწიო? ვეკუმონრეუბა ეს სახელი მათის მხებედათ ააქის პურაკლეს მხევათ დარქმეს

და საოგოკლეს კომიტრათი ააქის ბუდის ხმირ- დოდაც იტყა. იდისიგის (უდისის) სახელი მსივე ბაძის ხასათის ზოგჯერით ნიშნაც მრეგანისშეგბ და სხე

ცნობილი წამამეცნეოთ ე კანდრეხი აღნიშნე- და რომ თუნდაც სრულიად უცნობი ადამიანის სახ- ელის გაგონებისას მისიხერად გვეჩქნება გარკვეული წარმოდგენა ამ ადამიანის შესახებ (ცნობილი გამომიქმის პერიორასს თუ გათავებობარ მთავარი, რა გეჟია შენ და გეტყვი უნა ხარ).

თამარ ხუბუშვილი

მიტხარი, რა გეჟია შენ და გეტყვი, ვინა ხარ

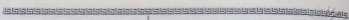
თუკია უმეტეს შემთხვევაში ეს წარმოდგენა მკდარი აღმნიშნება ხოლმე

საკუთარი სახელი უფრო რაული მნიშვნელობი- სია ედრე საზოგადო სახელი კრბოლ საკუთარში სახელს შეიძლება გარკვეული ინფორმაცია მოგე- წოდის ამ თუ ამ პირის რელიგიური აღმა- რეულობის ან ჟოთხელი (ფარსურის) მკუთხეუბე- დობის შესახებ.

საკუთარი სახელი მნიშვნელოვანია არა მარტო რომელმე კერბო ადამიანისთვის მას ასევე დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ხაღბის კულტურისა და ისტორიის თვალსაზრისთაც.

დაეთი გურამისშეულის დიდაქტიკური ფორმულია მხარადის (და არა მარტო მხარადის) აღზრდის ძირითადი ასმეტების შესახებ (ესმწეული უნდა სწავლობდეს ხაღბილად თაყისადარ ვნ არის საღამ მოხელა, საღ არის, წეა ხაღაო, აუცილე- ბლად გულისსიმბის საკუთარი ენობის (სახელის) გააზრების კულტურულ-ისტორიულ კრადში.

სენი განისახილელი წიგნის სრა გეჟია შენ? აეტრა ზურაბ ჳუმბურიძე სახელიანი ქნამეცნეოთ და დეტრატორია ფილოლოგიის მკუთხეუბათა დოქტორა, პროფესორა 50 წელია კობულობს დექ- ციების თუნე ჯეგახისშეულის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში არის საქართველოს მკერალთა კავშირის წევრი (1957 წლიდან).

გელათის მცენარეულობა აკადემიის აკადემიკოსი (1995 წლიდან) ავტორია 250-მდე ნაშრომისა ქათამცენარეულობისა და დიკტიოტერაინოციდების საკითხებზე ბევრი მათგანი გამოცემულია ცალკე წიგნებად. მათ შორისაა მცენარეულო-პოპულარული ნაშრომები: „როგორ ვანდა სიტყვა“ (1963), „რა გვქვია შენი“ (1966, 1971, 1982, 1992), ასევე ქართული ხელნაწერების თავდასავალი“ (1975), „ქართული ხელნაწერების კვლევა-კვლე“ (1983, 2000), „დედაქანა ქართული“ (1987).

პროფ ზურაბ ჭუმბურიძის „რა გვქვია შენი“, რომელიც გამოცემულია დიოგოს პრესისა“ წლის დასტამბა, მესამე შეცემული გამოცემა (1966, 1972, 1982, 1992 წლების შემდეგ) გამოცემათა რაოდენობა უკმალო უკეთ მტკიცებებს წიგნის პოპულარობასა და დარსებობაზე წიგნის ავტორებსა და მისხანდასხულობა გარეყანზე ასეა ახსნელი - „შეუცავს ქართული გვარ-სახელების მისხიხლეგასა და დექსიკონს, რომელიც დაეხმარება მისხიხლებს ახალიმხიხლისთვის სახელის შერჩევისას“. ბუნებრივია, წიგნის მისანი უფრო ფართოა და მისხიხლეგასა.

წიგნის სტრუქტურა ასეთია - იგი 271 გვერდისგან შედგება, წინ უძღვის ავტორის წინასიტყვაობა და ერცელი მისხიხლეგათი ნაწილი, რომელიც დაწერილია ანთროპონიმისა შესწავლის მისხიხლეგობა. შეუქმნებელია ქართული იმონსტოლოგიის თანამედროვე დონე და წარმოდგენილია ამ დარგში დღეისათვის არსებული შედეგები.

წიგნის მთლიან ნაწილს დექსიკონი წარმოადგენს, რომელიც 1000-მდე საკუთარ სახელს (ანთროპონიმის) - 600-ზე მეტ გულის სახელსა და 350-მდე ქალის სახელს განმარტავს. ამ სახელთა უმეტესობა საქართველოში ფართოდა გავრცელებულია გავალისწინებულია ფონეტიკური ვარიანტებზე სადუქსიკონო ერთეულად გამოტანილ სახელების ახლებს მათათუბი წარმომავლობისა და მისხიხლეგობის შესახებ აქ ის სახელებზედა განხილულია, რომელიც ეტიმოლოგიაც უქონდა.

წიგნის ერთის მიჯღადანი პაპოლოგოგრაფიული ცნობათა, რომელიც მოიცავს ტექსტების დექსიკონცნობარებისა და საწყქნეოთ გამოცდლებების ნამისხიხლეგობა.

პირველი „რა გვქვია შენი“ 1966 წლის დაბეგდა მის შესხევე, როგორც უკვე აღინიშნუა, წიგნი არავისხიხლ გამოცეა უნდა აღინიშნოს, რომ ყოველი ახალი გამოცემა შეეხებულობა და გამაღმარებელი ახალი ფაქტებისა, მსიხლეგობათა და კონსტრუირირებულია გამოცემისგან განსხიხეგებულობა, სადაც ანთროპონიმების გვერდით ტოპონიმებზეც იგი მისხიხლეგულია მისხიხლეგი გამოცემებში ავტორის მისხიხლეგობითა და იგივეა წიგნიდან ტოპონიმებთან დაკეეშარებული მისხიხლ ამოღობ, ხოლო გვარ-სახელებთან დაკეეშარებული მისხიხლ კოდექს უფრო გამარაველიყოფრებინა და დაეხეგა.

ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ავტორი შეეხებულობდა არიდებს თავს ყაწრო სახეგადმორ საკითხებს, წიგნი დანისხიხლეგობს საწყქნეოთ-პოპულარული ხასიათისაა, ფართო მკითხველისთვის არის გასკეეშარებული დაწერილია სადა, უბრავლი და ვასაბები ქართულია, რთული იმონსტოლოგიური საკითხების მისწავლის ფორმაც ნებისმორი ასაკის მკითხველზე გათუღულია.

წიგნში გაეყნობთ სახელთა წარმომობისა და მისხიხლეგობის საკითხებს, მის თუ ამ გვარის წარმოსქმნისა და ფუნქციონირებისა და მათი გარეგული სახიხლეგობებრივი ფუნისაღობი მიკეეშარებულობის ისტორიის საქართულოში და ა. შ. - მხელდა თუ მოსხიხლებთა აღმასხიხ, ეს საკითხები რომ არ ანტრეხებდეს „რა გვქვია შენი“ - ამისწურავად გეცემთ პასუხს თქვენთვის სასურეგული კითხვებზე. საკუთარ სახელთა შორის უკვლავზე ბეგული და ქართო საყურადღებობა აღმასხიხ სახელთა უკვლავლია სახელების დარქმევა აღმასხიხების ერთმანეთისგან განარხიხეგად მიკეეშარების თუქვლეს საყურეხეგული იგი საჭრო ასე რომ არ შეეცდებით, თუ უკვლავთა აღმასხიხ სახელთა წარმომობის მთრე ისევე ბეგულია, როგორც სახიხლეგობა სახელთა -

გვითხრობს წინაქმისა - დროთა განმავლობაში საკუთარი სახელი ისევე განიცდიდა ცვლილებებს, როგორც საზოგადო სახელი და მტკიცელების სხვა ნაწილები ქრებოდა ძველი სახელგანთავსება ახალი იდენტობის სახელის დარქმევას წეს-სწავლებლისა.

დღის წესში გაერკვლეულ სახელთა უმეტესობის ადრე აქტი შემოახველი პირდაპირი მნიშვნელობა ან სრულად დაკლებულია მნიშვნელობისაგან თუგა. ყველაზე მასი ვერ ურკვეთ - მიწე-მცველი მცვე, მტკებუც და ა. შ.

თავდაპირველად ყველა სახელი გარკვეული სიტყვითგან იყო მიღებული აქვან ბერძენი - არა-ქართული წარმოშობის სიტყვითგან ფორმისა და შინაარსის ცვალებადობის გამო დღის მათი მნიშვნელობის დასაღწევად სხვა ქმნის მომ-ველობა ისტორიის გათვალისწინება და სიტყვების კვლევის სატარებაა საჭირო.

მაგალითად, მამაკაცის სახელების დღევანდების ახლანდის და პოეტის ერთი და იგივე საწყისი მნიშვნელობა აქვს ამ საკუთარ სახელებს ცხოველთა შუებს - ღმრის სახელი უდევს საფუძვლად (სხვადასხვა ხაზებში) ადამიანის სახელებად ცხოველთა ფრთხილთა და მცენარეთა სახელების გამოყენება ხშირად უბრუნდდა დღეს - ბერძენული დროისგანაა მიღებული რომელიც, თავის მხრივ, ძველი ევროპური დიახუ (დებუ-სტის მიდის ახლანდის - თურქ არხლანდიანა მიღებული გასის-სეთი თამარ შუებს ევზოთი ევალე არხლანდი მისი სახელი ქართულად თარგმნება, როგორც პეტინია ღმრე, რაც შეეხება სახელს პეტარ, რომელიც საქართველოში გავრცელებულია მამალიანური ქვეყნებში, ის ღმრისე დამნიშნული არაბული სატყუა.

ადამიანის სახელების ცხოველების სახელებთან დაკავშირება ტრეკსისის ხანის მიდის, როცა ადამიანებს ევზოთი, რომ თუ ღმრისა დაიქვან ან მღვდის სახელებს დაარქმევდნენ ახალშობილს, მას ამ ცხოველთა ძალი მიენიჭებოდა და მერე ვერ მოვლდებოდა (მერე: ვაჟის სახელები ევზოთი, დათ-ვია, მგელიკა) ქვლის სახელებად უწყნარი ცხოვე-ლებს, ძირითადად, ფრთხილების სახელწოდებები გვხვდება: კრავი (სახელი სახსრებია - კრავილ ხანისთვის ცხოვრებამ). XII საუკუნეში თამარ შუებს ღმრის, ცხოვრებდა ქრებოდა დარბახელი

ქალი კრავი ევალედი კრავი (ეს სახელი ურკვეთ ვითრე პირველთა და დავით ადამიანების სახელებს: ავტორი აღნიშნავს, რომ ეს ინტერესი ული წარმოშობის სიტყვა, როგორც მანს ვერ საკუთარი სახელის ხანთა შემოვიდა ქართულში, შემდეგ კი ცხოველთა აღნიშნული ვაერკვედა და ღმრის განდევნა ქართული (როცა ახლა, პრაქტი-კული იქვე ქვლის სახელიად) ჩივთ ხარხარისა ეწვია ეს უკანასკნელი ვერებოდა ვაჟის სახე-დადაც: გერბთა ვაერკვედა, ტრეღონა და სხვა.

ადამიანის სახელებზე დაკრძობა არაერთ ხან-ტრეღონს საქობის წამწევს წინა პლანზე სახელითა წარმოგას სხვადასხვა ქნაში ამ ქვის მტარებელი ხაღმების ხედვის, ასოვნების, კვლევების ყოფის თაქსებუბებზე უდევს საფუძვლად ან მაგალი-თად, სხვადასხვა კვლევითა მერე სახელების პროტების განსტეგებული აქვს თვალახანის მგალითად - ქართული კაცის წარმოგენით, აქვს უმწრო ტლანქის, მოუქვლის ასოვაციას თწვეს, მერამ სულ სხვა გრნობებს ავტორსაც იგი, მაგალითად არაბის, ასოვთა, რომ აქვს ადამი-ანული სახელები ადამიანდურ ქმნის ხშირად არის გამოყენებული პირთულ სახელებად ასეთი არაბ-ული ბაქარ (სახელიანრად აქვს), თურქული ქვსი (კოსიკი) და სხვან.

იქვე მათობის სახელწოდებებიდან წარმოქმნილი სახელების მაგალითაც მოვიყვანო: მხეხთან დაკავშირებული უცხო წარმოშობის სახელები, რო-გორცაა ვლოხო,

გვერდითი ახალი ნიშნი

დამამიზნან ციფსანი

რამზე, შეიქე, სამიანი და

სხეანი კაცის ხა-

ხ ე ლ ე ბ ი ა .

ქართული სახე-

ლებშიაღ, მხე

ურევა, თთქის

ყველა ქვლის სა-

ხელის წარმოად-

განს, გამბაკ-

ღონა მხოლოდ

მანსუ და მხე-

კაბუც, ხადაც

მარბითა სქესი

საქართველოს სახელის მორე ნაწილი მისი, კახეველი, აქედან იქნებ უფროსად ამ ვარსიების ამის ხნის, რომ ძველსიხველი წარმართული სარწმუნოებრივი შესხველების მხხველია, ქართველებს მხე ქველის სახელია მკველია წარმოდგენილია მხე დედა სხე მორე - მის ხეტი.

აქორსხველი მამხხველია დასარკა მხხველი თუ როგორ ხეტი ახელი სახელების შესხველია და დამკვედრება ქანა, როგორ იქნება სახელები სიტყვა თუ სახელი ქანს ფინტიკური კანონების მხხველია, ისე რომ ხმარად მისი ვეტიხველიაის გარკვევა: კ ქანს აქორსი ამ საკანებზე საუბრისას ვანსაკორებთი უსეპს ხსის ერთ ვარე-სიხებს არცე სახელები სახელი ასე შეხვედლია და შეხვებულია მხხხხხხელი ქანს ხეტიანს ასეა შესხხხხევაში იგი უსეპ ვარეხელ სახელებს უანამბრდება და მის უსეპორბანზე დასარკა მხხხელია ისტორიულ ასხეტიში შესხველია, ქართველი სახელების სტრუქტურული მახასიათებლებად კ სურბს ჭეპორბიზე შესხვეს ხმხხებს ვანსეფის: ქართველი სახელების უსეტიკობა არა ამ ხმხხარ-ცხლიანს: სახელია უსეტიკობა ბილიხველია მხო-ნიი ამ ხმხხარა თანხხხეითა რამხხხხე თანხხხხის ვრად თანხხორას სახელი ვარეხის: ქართველი სახელების უსეტიკობა დღეს საგნობრივი მხხხხხელობისაგან დაცლილია და მკველია შენაბის დარ ატარებს საკეთარ სახელია არა ვევეუ - სახ-ველები და ვარეხი ვრამხხხის ასეხის და აქონას-წორებს სახელებთან ვრად აქორსი ამ სახ-ველებთან ნარწმხხებ სათანადი ვარეხისაც ვანხ-ილია: წინის მამხხხელია ნარწმში ხარბული ქვეთი ქართველი ვარეხი ვარეხის წარმხხხ-ბახე მათ წილიხრზე ვანსეფისას თუ სადაუ-რობაზე ვეპამხხის დღევანდელი ქართველი ვარე-ხის უსეტიკობა დახლოებით XIV-XV სოკუნე-ბიდან მიდის: მარწმხხხეულია თუ ძირეული სიტყვების მხხველია, ქართველი ვარეხი რამხხხხე ვევეუად იფოვა და წინსხე თათიხველი ამ ვე-ვეუს ხხევეთიკა ცხელ-ცხელი ვანხხხხელია სახ-ველებისაგან წარმხხხხელი ვარეხი (ვარეხისე ვოტიკისე ადრეხელიხველია) დახასიათების შესხვე-ლი ვარეხი (მეტარია, ცოფურსხველი (> სოფურა), ხორაეა მორა // ხეპრა მხელიკი - მკვერ, ხელი-ბისა და თანხხხეობის დამხხხხელი ვარეხი -

ჭეპლეა ჭეპლე - მხხხელი, მკვერ, მხეშეხხელი მხეშეხე - მხხხელი, სეპა, მხხელიხველი ვარ-ტონა კადელორია კანდელო, მხხელი წარმ-სხველიანსა და სადაურობის დამხხხხელი ვარეხი - მკვერელიხველი, ქანსხველი, ვარეხელი არბიხე თანხხხხელია, ხმხხხხე (ხმხხ), ვარეხელიხველი (ვარეხ) დღევანდელი (დღეს) სხხხხხხელი სახის (სხხხხხხისა თუ უსეხხხხ) სახელოხველებისაგან ნარწმხხხეი ვარეხეა ფოცხვერსხველი, მხხხხე ვარეხი, მხხხხე ჭეპრა ჭეპრის კოხხხხხად მხხის ხმხხხხის რეხხხხხე, ხეტიხხე და ა. შ.

წინის წარკეთილი უფრო მამხხხხელის ასე ხელია, რომ ხმხხ შესხხხხევაში სადექსიკონი ვრადეხელ ვანხხხხელი საკეთარ სახელების მიხვე და ხმხრე ისტორიულ-დღევანდური ხასიათის მხხხხხხელია ვრადის ამის შესხხხე, თუ სადარ, რათა და ვინა წყალითი (კონტრეტული პრის თუ რამხხხხე დღევანდური პერსონაჟი) არის ეს თუ ის სახელი (ქანხელია, ვან არის ის ვან ვარეხე) სახელი ამ თუ იმ ანარბისმის, მახხელია ქან სახელი: ესაა თანხხხხელი მხხხელი თვედორე, რომხხხხე ვხა აუბნა თრქია დაშქარს და ხმხელი აქუქეს, ეს არის იდნის მიაქარა მამია დადანი, რომხხხე სხეა ვრამაიქხხის ვრადე დახმხხხ ვარეხი ზრქენ-ელია, ვრამაი საქართველია დღევანდში, ხესეა - პოეტ ზეპარონ ვანსხხხხხხისთვის შერქველი სადაუროს სახელი და ზეპრა სხეა.

ქართველი ქანს ვანმარტებით დექსიკონში სახელ-სიტყვა არი მხხხხხხელითა ვანხხხხელი 1. სიტყვა რომხხხე დანხხხხის ვანხხე ამ რანხხე სახელოხველია 2. სიტყვა როგორც მტყეა დღევანდ მატეოსისევა დოქსიკონი, რეხხეტიკა.

წინის საკითხის შესხვე თანხხხხელ ვანხხხე ამის ვანდე, რომ დამანახისთვის ზოხხხელი სე-ოცხელი სახელის ამ თანხხხხელიანს შორის ვანმხხხხხელია, რომ მიხველია სეოცხელიანის სახელიანთვის ასეა თანხხელი ხნა და ვადარხხხა (შერ: საბისის სახელოხხე - სახელოხელი, რომ არხხხხხის სახელის ვატიხხე და ხეტი მამხხხხელი ქანც ვეველიაქერს საკულდაცხელია აქექარებს.

ხელახან გერმანიაში გაიხილა საქართველო-ს სტრუქტურის კრებული — კავკასიური ქობრივი პრობლემები. რამდენიმე გამოცემა ცნობილია ქაბაძე-საბაგის, ქართული უნივერსიტეტის პროფესორის ვინფრიდ ბოდეგისა.

სადაც უკრძალის მკითხველებისათვის კარგად არის ცნობილი, რომ 1985 წლიდან გერმანიაში, ფერ ბონში შეიქმნა ოდენბურგის რეგულარული ინსტიტუტი სამხრეთურ კავკასიურ ქობრივ პრობლემებზე ამ სამხრეთურების ინტელექტუალური და მათვე იყო ცნობილი გერმანული მკვლევარი ინდოგერმანისტი, კულტურული და კავკასიოლოგი — კარლ პორტ შნაბელი. მისი თანხმობით ჩატარდა ხუთი შეკრება.

სადაც სხვა უცხოელ მკვლევართან ერთად მონაწილეობდნენ ქართველი მკვლევარებიც. ამის ფინანსური ხელშეწყობი იყო გერმანიის სამეცნიერო კავშირი (1994 წლიდან როდესაც ბატონი კ. კ. შნაბელი ბონსაზე გაუფლდა, ამ სამხრეთურების ჩატარებას სათავეში ჩაუდგა ვინფრიდ ბოდეგი. მის მიერ ორგანიზებული შეკრებები თანამართლდა მოქალაქე სურსათის, ხეცურულის, მკვლევარ-დასწავლის, თუ შერეული და ფერუდინულის ქობრივ პრობლემებს. უკვე ამ შეკრებებში მონაწილეობა მოვიდა ყველა მომსწრე მხარე, თუ რა დიდი გულისხმობებით და სიბოძით იყო მომსწადლებული ყოველი ასეთი შეკრება. რა მსოფთაელობის და უკრძალუბარს იხედნენ მასამბლეები — ქალბატონი დორის ბოდეგი და ბატონი ვინფრიდ ბოდეგი თანაყოფილი სტუმრის მისართ.

ამჯერად ბატონმა ვინფრიდ ბოდეგმა ოდენბურგის სამხრეთურების მონაწილე მკვლევართა გამოკვლევები შეკრება და წინადაც გამოცემა მან თუთონ ვაღი, კრებულის გამოცემადა საჭირო ხარჯები.

წინაში წარმოდგენილია 34 წერილი გერმანიის, რუსი, შვეიცარიული და ქართული მკვლევრებისა. მათგან ქართული წილის მსოფთაეული საქონების კვლევა არის წარმოდგენილი დიდი ახვალისა და ახვრების ლექციის მისაღვე იუბის, სინო კუმბურდის, თამარ ხაჩანიშვილისა და თამარ შტოლციას რეგულარული ბერძნული კრისტოვის, ოსტ ვიპერტის, სინო დობორჯანიძის, დედა ალექსიძის ნაშრომებში. ქართული წილის დამატებების მნიშვნელოვან საქონებს შეემათ თუთი უსურგაძის, ალექსი კონტარაძის, ავიანდილ არბუ-

ლის წერილები სენარის გრამატიკული და ლექსიკური ახალი ნაწარმოდგენილი მინც ფუნქციის, ალექსანდრე ონიანის ვინფრიდ ბოდეგის, სინო გუგუიაშვილის გამოკვლევებში მკვლევრისა და დასწავლის ენები სურათ ხარვედების, გურამ კარტოიას, სილვია კენკრის, თამარ მატიანიშვილის ნაშრომები, სილვია ალმისაველი კავკასიის ენებს — ბერძნულ კომპონს, პეტროს ვან დენ ბერგის მანანა თანდაშვილის, მაკოშვილ-საფიასავეის წერილები.

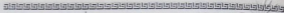
„კავკასიური ენობრივი პრობლემები“

კრებულის წინასიტყვაობის ავტორია ვინფრიდ ბოდეგი, მასვე ეკუთვნის ავტორივე შესავალი წერილი, სადაც მოცემულია წინაში შეხული გამოკვლევების მოკლე თანამართლური მხარე.

ხელე. წინის ბოლის წარმოდგენილია ცნობები ავტორია შესახებ.

ეს კრებული მისი სათაველი მთავალია, თუ რა დიდი გულშემატკვარი და მომსწრე შეკრები წინის ენებს ბატონი ვინფრიდ ბოდეგის სახით. „კავკასიური ენობრივი პრობლემები“ გამოცემა უსურველ მნიშვნელოვანი წელიწადი კავკასიური და ქართველური ენების კვლევის საქმეში.

საერთაშორისო კონფერენცია კავკასიის სოციოლინგვისტური სიტუაციის შესახებ

2003 წლის 12-14 დეკემბერს ვერსიაში, ქილაქ ფრანკურტში, გაიმართა საერთაშორისო კონფერენცია, რომელიც კავკასიაში სოციოლინგვისტური სიტუაციის თანამედროვე ვითარების ანალიზს ეძღვნებოდა.

ამი დღის განმავლობაში მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან ჩამოსრიასებული კავკასიოლოგები ინტენსიურ უაღრესად საინტერესო მსხვერპლებს, რომელთა აქტიულობაზე ამ მოხსენებთათა ხსენდა წოდებები: მტკიცეობა...

ორივე სიტუაცია კონფერენციის მსაჯობის შესახებ დღემდე ამ ცილის შეტყობები ყოველ თრ წელსაღამო ერთდელ ინსტიტუტად, ვერ ბატონი კარლ პორტ შიფტის, შესწავ, კ ვინფრიდ

კავკასიის ვიზის შესწავლის საქმეში წლები პირველად უცხოელ და ქართველ (რაც განსაკუთრებით სასტამბულო) კავკასიოლოგებს შესაძლებლობა მიეცა, საკარებელი საკითხი წარმომადგენლობითი კონფერენცია, რომელიც, ასევე პირველად, თესტერს პრესტაში იყო ორგანიზებული.

კონფერენცია გაიმართა 12 დეკემბერს, მონაწილეებს მიუხაღმწე და კონფერენციის თესტეკასა და მსხვერპლზე ოსტერეს ორგანიზაციონებს პროფესორს ოსტ გიპერტმა და ფრანკურტის უნივერსიტეტის ხსენების უნივერსიტეტში მოდელე ქართველმა ენათმეცნიერმა, პროფესორმა მანანა თანდაშვილმა პროფესორმა ტ. ალფრტმა წითლისა მსხვერპლა „სოციოლოგიის სიტუაცია თანამედროვე საქართველოში“. პროფესორი ვინფრიდ პოფერტი შეეცადა კავშირ ურთივე გაეღწა ზღვარი ცერმინების - ენისა და დოკუმენტის საკითხზე დინევისტურ და სოციოლინგვისტურ ასპექტებს შორის მსხვერპლის ხათურა „ცერმინების - ენა“ და „სოციოლოგიის“ - გამოიყენება ქართველნი დინევისტურ თეორიებში განმარტებისათვის).

კონფერენციის მსაჯობის დროს

პოფერტის ხელმძღვანელობით, სეგნობა უცხოელ ქართველოლოგთა და კავკასიოლოგთა შეტყობა, მსახერხებათა და შესედელებათა ურთიერთკითხობა, საშეხარბოდ, ამ შესედელებზე საკლებად ოფერ წარმომადგენელი ქართველი მეცნიერები ფინანსური პრობლემები აქცე თანდა თან, მიუხედედედ ამისა მინე სერსებობდა 2-3 გამოსწილი ქართველი დინევისტის მსწვეა ვერ-მანანა, სეგნობა კონტაქტების დამყარება და გამყარება უცხოელ კოლეგების, გამოცდილების, ცოდნის ურთიერთკითხობა, პრობლემების დასა, წლგინდელი კონფერენციის მოდელი სიტუაცია განსაზღვრა კონპორაცია „ყოველკვირის“ აქტიურმა დასმარებამ (უნივერსიტეტის წოდება, ეს ცნობილი ხამხამთა კონპორაცია ესმარება ფრანკურტის უნივერსიტეტის საქართველოთა და

კონფერენციის 1 დღის მდინე ჩახვეარი თითქმის მოდელივე საქართველოს წარმომადგენლებს დაეცაბათა მსხვერპლები წითლისგან პროფესორს, გიორგი გუგუელაშვილმა (თანაეცარი - პროფესორი ვახტანგ იმნაიშვილი - ქართველის, როცარე, სხედამწვეთა ენის თანამედროვე სიტუაცია), შიპა მანუელაძემ (თანაეცარი - პროფესორი თედო უორტგაიბე - ქართველის ინტერ-ულტრალე სიტუაცია), დია აბუღაბემ (თანაეცარი - პროფესორი ბ. დუღენი - დეკორების თანამედროვე ქართველი ენის აქტიურ დეკონკრეცია).

13 დეკემბრის მსხვერპლებიდან აღსანიშნავად დონად რევიდების სახელი შეიცივი ქართველ დეკონკრეციონში, კორე დერნერისა და რუბენ

ეროვნის (ერეკლესიის) ქართველი ებრაელების შეტყუებისადმი მოტივირებული მოხსენებები. ასევე დღეს წარმოადგინეს თავიანთი მოხსენებანი **განა გაბუნიაძე** (ქართული და მისი მითითებით "ერეკლესიის" მერაბ ბაბუნიაძემ (დამწესმართველი მრავალწლოვანი თანამშრომელი საქართველოში"), **ტარიელ სხარულიძემ** (საკაცობრივი ერების თანამშრომელი მდგომარეობა საქართველოში"), მკე-ად ხაინტრეხი (ყოფილი ქართველის ამჟამად ფრანკურულში მოღვაწე ფულვლისტის **მედიკალიზაცია და დენაშვილის** მოხსენებები რამდენიმე ქართველურ ენათა ფულვლისტის ხაკოსების ესტუმრება.

მ. კუჭერი - გაბუნიაძე

13 დეკემბერს გახსნა კონფერენციის მორეწილი, ხსენებულით ქართველის წინაშე მდგარი ერები კაცობაში. **ოსტ გაბუნიაძე** და **მაიკელ ჯობის** მოხსენებები ხიჯებისა და გახსნის შემდეგ აქსაზურ-ადიკური ერების თანამშრომელი მდგომარეობის თანახმე მოხსენებებით წარდგა სენიის კარგად ცნობილი **ჯორჯ პიუტი**. უნდა აღინიშნოს, რომ თბილისში მკე-ნაერის წლიანდელი გამოსვლა გამომწვევითა თანამშრომლობითა და თბილისურებითა. მისი დამოკიდებულება ქართველებისადმი ამჟამად კეთილგანწყობილი ხდება, რაც არა მხოლოდ ხაიჯინერო დისკუსიონში, არამედ პირად ურთიერ-

მ. კუჭერი (კოლნის) დიდიერის ენათა დღევანდელი მდგომარეობის შესახებ ხაინტრეხი გამოსვლდა შემოუთავაზა **ბ. კომბი** თბილისური ერის თბილისურება შესახებ მოხსენება წააკითხა **დ. სტილი** (ქრობილი კაცობაშიდობის - **გ. შუდეტე**, **აღიხა პარისისა** და **ბ. ურის** გამოსვლების თქმს უდურე ერის წარსული, აქსურ და მოსავლი გახლდათ. განსაკუთრებული ინტერესი გამოიქვია **ბ. გაბუნიაძისა** და **გ. შუდეტეს** ერთობლივს მოხსენებამ, რამდენიც უხედეუნი ხდინაურების მოხდეუთ უდურე ერის თბილისისა და დინდესტურე სტრუქტურის ხაკოსებს ესტუმრებოდა.

კონფერენციის თბილისურებაში მკე-ნაერის თანამშრომლობის ხაკოსების მოხსენებების მოდელი ხაიჯინერო დონე და პრობდეუთა ახდეტერი გაიხრება. პროფესორმა **ბ. გაბუნიაძემ** განსაკუთრებული მადიდებლობით მოხსენია ქრობილი მკე-ნაერები და მათთან მოსაველი თანამშრომლობის თქმს და გამოიქვია. კონფერენცია დინდესტურე მონაწილეთა არაი ამჟამად ერთგვარი თქმს ეს თქმს მართლაც შესანიშნავად თბილისურება, მდელი ხაიჯინერო დონის ხაერო-მართის კონფერენცია უდელი გამოიქვია ახდეტეს, რომ გაბუნიაძეებმა ამ ციხის შესხედებები და კვლავ მოხდება მთილეთის სტადისტე წურტილში მოღვაწე კაცობაშიდობითა ნაფურე შეხედებები, ხაინტრეხი პრობდეუთის დახმს და მათი გადებების უხების თბილის.

თბილისში გამოსვლიდა. დასურის მდგომარეობის თბილისში შეხსი

კითხვა იყო სწორი თუ პასუხი, ანუ დამნაშავე ზმნისწინია

რაცემ ვერა დაწერა / გამოცემის ის მნიშვნელობაა... მელეც მოპასუხებ - ვინაა ამტომცვაა, რომ აწმომც ზმნისწინაან ფორმებს ეხმარობთ ხოდმე რას ეშვრება? - წინს გამოცემს რას შერება? - ხმს გამოცემს.

„ლიტერატურულ საქართველოში“ (№25, 2003 წ.) ვახტანგ ახელდელაძის მინიატურები დაიბეჭდა ერთი მათგანად

გაგონებამოკაპი

მასხოეს, გამოცემლობაში უცნობი შემოვიდა, თანამშრომლები შეათვალიერა და რატომღაც მე მომწართა

- უკაცრავად, რას აკეთებ?
- გცემო, - გუპასუხე უცნობმა შიშით მიმოიხედა და ნაბიჯი უკან გადადგა.
- ვინ?
- ვის ეო არა, რას
- პო, რას?
- წიგნებს, - გუპასუხე და მივიდაზე დასაგებულ ანაბეჭდებს ხელი დაეარტა უცნობმა ხიბრალოდით გადახედა ანაბეჭდებს - მერვდა უკაცრავად მოთქვამს, არ გეცოდებათ?

ესაა ხელ რამ დააბნია მკითხველი და რატომ ხეობის დაუნ-

პასუხი

დავით ბაგაძე

საბავშვთა და ახალგაზრდათა განათლების მინისტრის აპარატი

დაუნ-დო პ ლ ა დ მოპასუხე? - ე ე ე ლ - აუფრა ზმნისწინის ბრალია. უზმნისწინოდ ცქის ზმნას უპიტობრე, ის მნიშვნელობა ა ქ ე ს მკითხველმა რომ გაიგო. 20 სტუდენტს მივეცი და ე ა ლ ე ბ ა .

თუ უზმნისწინოდ ვიხიბართ, კონტექსტი ისე უნდა ავიგოთ, რომ ორასწოფება დაევიან ავიშორათ (თუ ორასწოფება თვითმხიანი არ არის, რაფორც შეხედავო, ზმნისწინის როლი განუსაზღვრელია.

გამოცემს მა-ცემს გადა-ცემს სა-ცემს გამოცემს და-ცემს - წესით, აწმომც ფორმაში ცქის უნდა შეესაბამებოდეს, მაგრამ უზმნისწინო ვერ იტვირთავს ხშირად იმ სქესბუნებას ზმნისწინიანი აწმომც ზოგჯერ არაბუნებრივად ქვრის რას შერება? - გამოცემს გადაცემს მაგრამ მივეცქს, დავეცქს, გამოცემს ვაწმომცები - სტილიურად რა თქმა უნდა არ არის გამართული, მაგრამ ორასწოფება აცდლებულია, ისე ასეუ შექმნივევაში ხინონიით შენაცდლება სეობს ეკვექრება, ვეცქედავო.

ტელე-რადიო დიქტორები ხშირად ამბობენ: ვასრულებთ ჩვენს გადაცემას... ვასრულებთ საუბარს თქმსე- ვასრულებთ რეპორტაჟს და მისთანანი ვერ გაიგებს კაცო რაზეა საუბარი - შესრულებაზე თუ დასრულებაზე. ისევე უსპეკომენტო, ვასრულებ ზმნის წიგნტლის ფორმის დაწერა რომ დაევადავო შეეასრულე დამსწერებს დაასრულებს დაასრულა ზმნას, ფაქტობრივად აწმომც არა აქვს ამ შექმნივევაში გამოსავალი მარტოვად გამოაგრები ფორმა გამოიყენოთ.

ეურვეთ ტელე-რადიო დიქტორებს ორასწოფების თაფიან ახასწორებლად ასე თქვენ გამოაგრები ჩვენს გადაცემას.

საერთოდ კი, ეს თითქმის მარტოვო საკითხი რამდენიმე მნიშვნელოვანი პრობლემის საფუძისხმო არგუმენტა. მიხედვლობაში გვაქვს ერთი მხრივ, ზმნისწინისა და ზმნური ფუძის ურთიერთობის პრობლემა და, მეორე მხრივ, საუღლებელ ერთეულთა რაოდენობის საკითხი ქართულში.

დ. ბაიბინაშვილი

განცხადება

თანამედროვე ქართულში „განადგურება“ ნიშნავს რამის სრულად, მადლიანად მოსპობას. არაობად ქცევას არადა იგი ისეთი სიტყვების მონათესავეა, როგორცაა „დგომა“ და „სადგურო“, „დგომა“ ძველად „ცხოვრებას“ ნიშნავდა: ჩვეულებრივ იგი განსაკუთრებით კითხვა, სადა დგახარო? რაც ნიშნავდა, სად, რა ადგილის ცხოვრობო „დგ“ ძირის ეს ნიშნულობა (ერთ-ერთი) დადასტურებულია საბას დექსიკონშიც ამ ნიშნულობის გაგრძელებაა „სადგომა“ და „სადგურო“. ანუ „სადაც“ დგანს, ცხოვრობენ, ხოლო იგი „სადგურო“ რადაცაა მისთვის გამო დაიკლება მდგმურების-აგან (იქ მცხოვრებულებისაგან), ეთქვათ, ომი, ხანძარი, კრიზისი, ის უკვე „ანადგურა“ (შეადარეთ ნაყოფიდან).

ნაქალაქარი, ნასაქარადას, ხოლო იგი „სადგურის“ „ანადგურად“ ქცევა ხდებოდა ძალადობითა და სწრაფად, ასეთ მოქმედებას შეერქვა „განადგურება“.

სანახო

- გოგო, შე თვალუბრასაწვებელი, რა გულისანად იბრანტები, სანახოზე ხომ არ მიდიხარ? - ეკითხება ბებია შედიმშედის, რომელიც სარკის წინ ტრიალებს.

- სანახო რა არის ბებო? - იყინის გოგო.

- სანახო ის ადგილია, სადაც განახივარი გოგონების ნახვა და გასინჯვა ხდება.

და „სანახო“ იყო გამოთქმაში პედი მომეცო და სანახოზე გადამიხედო, რაც ნიშნავდა, თუ ბედი გწყალობს, სხვა შეტოქებს აღობებ და კარგი საქრო შეგხედება!

დროთა განმავლობაში სიტყვა „სანახო“ მოძველდა და გაუგებარი გახდა. ამის გამო ხალხის ცნობიერებაში მის ჩაქაჩვლა უფრო

განსაკუთრებული „პედი მომეცო და სანახოზე გადასადგო“ და გამოთქმის გავრცელებს პროვოკაციულ შერცხვად იგი აღიქმის ბევრი სწავლის, სანახოზეც კარგად მოქმედობა. დადგინდული ხალხური შეტყუებაში ახალი კარიბტი და მისი გავრცელება აშკარად უბნის ძველს, თუმცა ძველიან შედარებით, ახალი უფრო პრინციპულია და ცოტა უხეშად.

მისთვის უნდა, მათთვისაც

ესე იგი ძალიან ძვირად ცეცხლის ცნების გამოიყენება სიძვირის აღსანიშნავად სხვა გამოთქმებშიც გვხვდება: „ახარის ცეცხლი უკლავ“, „ახარი იქნის“, რატომ უნდა გამი-დარიყო ცეცხლი სიძვირის სინონიმი?

**სიტყვების
ბიოგრაფიები**

არსებობს ორი მოსაზრება.

1. ეს გამოთქმა ძალიან ძველი უნდა იყოს და შეუქმნა აღიბა, ამ დროს, როდესაც ცეცხლის მომთხვევად და შენახვად ძვირი ღირდა, ოღონდაც ეს მოსაზრება ნაკლებად დამაჯერებელია, რადგანაც ამდროინდელი ქობრავი მასალა ზეწამლვე ვერ მოადრწევდა - ერთი მადლიონ წელი ხომ იქნებოდა განვლილი.

2. უფრო საგარავთოა სხვა ახსნა ძველ საქართველოში, კერძოდ, კახეთში, უმძიმეს დანაშაულობათა რიცხვს განეკუთვნებოდა მამის მოკლა, ბავშვის მოკლა, ვაზის ჩეხვა და სახლ-კარის შეტყუებად გადაწვა. შესაფერისად სას-ველიც შეტყუ იყო - სახლის სისხლით ზღვა ან დიდი გამოსახვედის გადახდა. ამის აღი-ტურებს დღესაც არსებული გამოთქმა: რა დავისივა მიგან ვეყო - მამა მოკლა თუ სახლ-კარი გადაიწვა? ერთობა და მფორის სახლური დიდი იყო აქედან: მამისისხლად, ანუ ძალიან ძვირად და ცეცხლის ფასად, ანუ ძალიან ძვირად.

პალი

ეს სიტყვა საბას ლექსიკონის მიხედვით უკვე უანგაროდ გაღებულ სიტყვის ნიშნავს და ეს მიღწად მდელი ცნებაა, რომ ღმერთსაც კი მიუწერება (ღუთის მადლით) შეგრამ ქართულში შემოგერნა ორი გამოთქმა, რომელია მიხედვითაც ამ სიტყვის ოდენვაც უფრო კონკრეტული გაგება ქონდა: მადლი ქნა, ზედ მართლი მოყარე და მადლი მატლად მიქცა.

როგორც ცნობილია, ადღგამის მფორე დღეს ჭირისუფლები საფლავზე გადანი და თავის მიკვადლებულებს მხმენებენ. ეს მადლი რატულაა, რომლის შემადგენელი ნაწილია მათხოვართათვის მოხარშული ხორცის (და წითელი კვერცხის) ნუქება-მამორცება. მხმც ცნობილია, რომ ძველად საქართველოში მართლი საკმაოდ ძვირად ფასობდა და ხელმომჭორნდ ხარჯადენენ. და თუ უკვე კუქამოკრულ მათხოვარს უმარადო ხორცი, რომლისაც მდელს უწოდებდნენ, არ მოეწონა, ჭირისუფელის უბედავლა, მადლი თუ გამიქტე ზედ მართლაც მოყარეო ასე უნდა გახმნდოყო ეს გამოთქმა.

რომ მადლი ვრცეა საფლავზე გამჭმრულ მოხარშულ ხორცს, ამას ადასტურებს მფორე გამოთქმაც - მადლი მატლად მიქცაო. თუ მათხოვარა უკვე დანაერებულა ნახუქარ ხორცს

გადააგებულა, ხორცს ცხადია, მატლი დაქსრდა. მიკვადებულის სახელზე გატეხული სიტყვისადმი ამგვარი მოქცევა მის დაწინდელს, უბედურებას ნიშნავდა და, გასაგებაა, ჭირისუფლის გაღიზიანებას ოქვევლია, რასაც სამღურავო მოსტეებოდა მადლი მატლად მიქცაო.

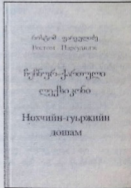
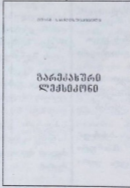
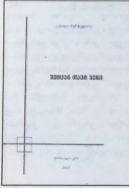
ლენინი (არს)

გამოთქმა ფართოდ არის გაერცვლებული კახურ მჭტეელებში და ნიშნავს მადლი კარგად ვერ არის ტკუაზე აერწნა გეხედება კონოფელში - ეეროს უბნის მფლოდიება. გიორგი ღლიმისისა და რევაზ მანიშვილის პროზაში, 'ხმნიხელა ღეტნადლი' მიღებულა რუსული 'ხმნიხელის по-летнему-ს სამსაფეხურანი გადააზრებით.

- 1. Одет по-летнему - აცვია საზაფხულოდ.
2. აცვია საზაფხულოდ, მამსადაამე, აცვია მსუბუქად არის მსუბუქად.
3. მსუბუქად არის მამსადაამე, ცოტა ტკუა აცვია (მფღრ: ტერი არ ამხმებს).

და ამ აზრის გამოსახატავად რუსულ-ქართული ენობრივი მსაღლი ნაწარმოები მამროდის -ღეტნადლი გამოყენება ირონიის, გამანადგურებელი დაცხნის დიდი დოზით არის დამუხტული.

ბერძენი ვიზანთული

პატრივტიული რედაქტორი გაერთიანებების ეპოქაში, საუკუნეთა მანძილზე ჩამოყალიბებული ქართული მსოფლადუქის ყოველი ამრავალწინადად თლლი აღმასი ანუ ბრელდანტა — გენის დინზე კოდორებული და სხარტად ამოწმული ცხოვრების დედასწრა ვეუქობის მანსად-მანსად უნდა მივებროვილი და ქართული თვი-

შეგნების გერეგენში მიუქნითი ადგილი. მოკრძილეთი გადვინობი ორ ასეი ბრელდანტის კრის — ქართლში გაგონილს, მერის — რაჭაში მოსწილს იქნებ თქვენს ვერნალში რუბრიკაც კ დააარსოთ „სადღებური ბრელდანტები“.

პატრივტიული, დოცტორ ნუნარ სხორტლაძე

სამშინლი

სოქმური დავტა ავიდა ცრის მშობარობის გადყოფლი ასულის დარღმა დედის სიყოცხეუ შექარა ეს მოხდა უცერად გაოქნებული და შებრქნებული მისი ორი ქალიშვილის ტარლი და გოდება შეცასა სქედება.

შეუქარა სოველი ძალი სანსი დაქალი გედანად დავტარა — თქვენად შეუღლის სანსადე ასე აგრეუდად წახელი დაქარა, დასამოქრებული საქმეები ნამოყოფდა და დების გაოქნებულად გაგრეუდებულ ტარლის მოვეუქარა ცოტა ხანს იყრა მერე ორთავეს დავტარა.

- დაბრუნდი დასიქვედი თვეები ნუ დასიოცდი
- დედა აღარა გვეუქს ძალი სანსი დედა!
- ძალი სანსი უცებ გასწორდა, ცრემლიანი თვალბედან რადეც საოცარი სხეუი გამოსიქება და დასიქვე:
- სამშობლო ხომ დავტარა, შეუღლები ეს ფრანსი მისთვის არავის უსწავლეთა.

ზარს ბრმა

გაცხარებული თოქობა კაცები თამბეყნ ქაღები ხვეტავენ — თვის აგრეუქნ უცელა უსწორება კარგ ამხდეს გენის წამოშეგარმა უან-ღონითი სავსე ასადგარსრდა კაცსი მოელი სოველი მოარა შენახე კო არა სხის გამტეხეც ვერავინ ნახა და სახელში დაბრუნდა შეუქლოდ ყოქნის გამო შინ დარბინილსი დედამ უსონი შემობრქნებულ შეუღლის თვალს შეუელი და ამოცნეთა:

- დაბრუნდა მტრის ბობა.

არც ეს ფრანსი უსწავლეთა ვანში გედლამსმეხული დედისათვის.

ექვე ასიც გაუქნეთოთ

„კარგი ვარ ამის ნუ იტყვა“

თავს ნუ დაუქნებ ქებასა

კარგი ნევეც მოგვექონება

ცელი არც თვის დედასა“.

რედაქციისაგან ამ პუბლიკაციის ავტორი ცნობილი ფრანსი ნუნარ სხორტლაძეა. ვერნალის ამ ნომერში კიდევ კრის ავტორი ვევეცს - ნუნარ სხორტლაძე - ცნობილი ვერნალისტი ვახუი კობახიძის განყოფილების ხელმძღვანელი.

დედენი
 დეკრეპაა!

